

**FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS VALDYBA**

**APSKAITOS IR MOKESČIŲ KONSULTAVIMO PASLAUGŲ SEKTORIAUS
ANALIZĖ: PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJA, JOS EFEKTYVUMAS IR
GALIMOS RIZIKOS**

Vilnius, 2026 m. sausio d.

Turinys

Santrauka	4
Įvadas.....	5
1. Analizės apimtis ir metodai.....	8
1.1. Analizės apimtis.....	8
1.2. Analizės duomenų rinkimo metodai ir šaltiniai.....	8
2. Teisinis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų veiklos reglamentavimas Lietuvoje.....	10
2.1. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų samprata	11
2.1.1. Apskaitos paslaugų teikėjai	11
2.1.2. Mokesčių konsultantai	14
2.1.3. Kiti subjektai.....	16
2.2. Reikalavimai subjektams, teikiantiems apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas	18
2.3. Pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams Lietuvoje ir jų įgyvendinimas	21
3. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veikla Lietuvoje	23
3.1. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdantys subjektai.....	23
3.1.1. Juridiniai asmenys.....	27
3.1.2. Fiziniai asmenys	30
3.2. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančių subjektų pinigų plovimo rizikos veiksniai	31
3.2.1. Informacija, susijusi su klientais.....	33
3.2.2. Klientui teikiamų paslaugų pobūdis	34
3.2.3. Duomenų teikimas FNTT	36
3.2.4. Apie bendroves gauti pranešimai iš institucijų, įstaigų ar kitų subjektų	43
3.2.5. Kiti rizikos vertinimui reikšmingi duomenys	43
3.2.6. Auditoriai ar audito įmonės, teikiančios apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas	45
3.2.7. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, teikiantys bendrovių steigimo ar administravimo paslaugas	47
3.2.8. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, teikiantys nekilnojamojo turto agentų (brokerių) paslaugas	49
3.2.9. Advokatai ir jų padėjėjai, teikiantys mokesčių konsultavimo paslaugas.....	49
3.2.10. Virtualiųjų valiutų operatoriai kaip klientai.....	53
3.2.11. Apskaitos paslaugas teikiančių specialistų dalyvavimas nusikalstamose veiklose	55
3.3. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų informacijos ir ataskaitų, susijusių su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, teiki mas	55

4. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų pinigų plovimo rizikos vertinimas, mažinimas ir valdymas	60
4.1. Pinigų plovimo rizikos vertinimas	60
4.2. Pinigų plovimo rizikos mažinimas ir valdymas	63
5. Iššūkiai FNTP	65
Išvados	66

Santrauka

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) Pinigų plovimo prevencijos valdybos (toliau – PPPV) atliktoje sektorinėje strateginėje analizėje yra apžvelgiama finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių juridinių asmenų ir šias paslaugas savarankiškai teikiančių asmenų, taip pat asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, išipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, (toliau – apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai) veikla, jų esamas teisinis reglamentavimas, subjektų pinigų plovimo rizikos veiksniai ir kiti su apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veikla Lietuvoje susiję aspektai, siekiant įvertinti veiklą, jos mastą ir keliamą riziką pinigų plovimo prasme.

Tiesioginė šios analizės priežastis yra siekis įvertinti, ar nuo 2004 m. sausio 1 d. įpareigotaisiais subjektais tapę apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai yra susipažinę su pinigų plovimo ir teroristų prevencijos priemonėmis ir jas įgyvendina, taip pat siekis FNTT, kaip priežiūros institucijai, nustatyti, įvertinti ir suprasti viso sektoriaus pinigų plovimo riziką ir imtis reikiamų pinigų plovimo prevencijos priemonių, kad rizika būtų veiksmingai ir efektyviai sumažinta ir valdoma.

Teisės aktuose nustatius pareigą apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams apie vykdomą veiklą ar jos nutraukimą informuoti Juridinių asmenų registro (toliau – JAR) tvarkytoją ar Valstybinę mokesčių inspekciją (toliau – VMI) buvo sudaryta galimybė apytiksliai nustatyti minėto sektoriaus dydį ir įvertinti bendrą šio sektoriaus padėtį mūsų valstybėje, įžvelgti galimas rizikas lyginant su trečiojo Nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo¹ (toliau – NRV) rezultatais ir pateikti pasiūlymus dėl rizikos mažinimo ir valdymo priemonių bei subjektų veiklos priežiūros pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prasme.

Esamas teisinis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų veiklos reglamentavimas nėra visiškai aiškus net pačioms priežiūros ir kitoms kompetentingoms institucijoms. Kai kurie teisės aktai nėra suderinti tarpusavyje ir sukelia interpretavimo ir praktinio taikymo sunkumų, todėl tiek sektoriaus dalyviai, tiek juos prižiūrinčios institucijos turi imtis vieningų ir kryptingų veiksmų, siekdamas užtikrinti tinkamą priskirtų funkcijų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos srityje vykdymą, rizikos nustatymą, sumažinimą ir valdymą.

¹ https://fntt.lrv.lt/public/canonical/1730270134/929/NRA_LT_final.pdf

Įvadas

Nors apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai jau nuo 2004 m. sausio 1 d. yra įvardijami kaip įpareigotieji subjektai, privalantys įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, ir galėtų susidaryti įspūdis, kad šis sektorius yra gerai susipažinęs su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencija ir efektyviai įgyvendina atitinkamas priemones, tačiau tiek antrojo NRV² (2015–2018 m.), tiek trečiojo NRV (2019–2022 m.) rezultatai parodė, kad apskaitos specialistų ir mokesčių konsultantų veikla Lietuvoje kelia didelę pinigų plovimo riziką (buvo vertinama kartu su auditorių veikla kaip vienas sektorius).

Finansinės apskaitos specialistai atlieka svarbų vaidmenį nustatant ir užkertant kelią finansiniams nusikaltimams, jie tvarko finansinius dokumentus, sandorius ir mokesčių deklaracijas. Ne mažesnis vaidmuo tenka ir mokesčių konsultantams, teikiantiems patarimus mokesčių, jų apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo, lengvatų ir kitais klausimais. Dėl atliekamų funkcijų pobūdžio apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai turi realias galimybes apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamų veikų, susijusių su pinigų plovimu ir neteisėta finansine veikla. Nesvarbu, ar dirbama didelėje bendrovėje, ar paslaugas teikia individualiai veiklą vykdančias fizinis asmuo, nesugebėjimas atpažinti veiksmų, kurie gali būti susiję su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, ir nežinojimas, kaip elgtis tokiais atvejais, kelia didelę pinigų plovimo riziką ir padidina tikimybę, kad šių subjektų vykdoma veikla bus panaudota neteisėtais tikslais.

Būtina pabrėžti ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų svarbą visai ekonomikai, kadangi šių paslaugų teikėjai dažnai atlieka reikšmingą vaidmenį valstybės teisiniame ir ekonominiame gyvenime. Apskaitininkai, teikdami objektyvią informaciją apie klientų finansinę padėtį ir veiklą, atitinkamai mokesčių konsultantai, patardami ne mokesčių vengimo, o tinkamo sumokėjimo klausimais, gali pastebimai prisidėti prie valstybės biudžeto papildymo.

Labai svarbus aspektas analizuojamo sektoriaus vientisumo prasme yra pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos atitikties kultūros, kaip pagrindinės verslo vertybės, puoselėjimas ir skatinimas. Ji turėtų užtikrinti, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, užmezgantys ar palaikantys verslo, profesinius arba komercinius santykius, būtų įsipareigoję valdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką. Tačiau atitikties kultūra, visų pirma, turi būti pripažįstama tiek viso sektoriaus, tiek ir atskirų sektoriaus dalyvių, o tuomet jau turėtų sekti užtikrinimas, kad įgyvendinimui būtų skiriama pakankamai išteklių, atitinkančių subjekto dydį, mastą ir veiklą.

Kaip buvo pažymėta trečiajame NRV, sektoriaus dalyviai gali būti samdomi organizuotų nusikalstamų grupių (toliau – ONG) arba individualių nusikaltėlių, užsiimančių didelio masto pinigų

² https://fntt.lrv.lt/public/canonical/1692871310/39/final-nra_lt_v3.pdf

plovimo veikla, taip pat ir patys sektoriaus dalyviai, siekdami piniginės naudos, gali aktyviai siūlyti savo paslaugas nusikaltėliams. Sektoriaus dalyviai, veikiantys individualiai ar grupėse, gali steigti ir (arba) valdyti patikos ar neskaidrius fondus, siūlyti netikras garantijas, klastoti su verslu susijusius dokumentus (pvz., sąskaitas faktūras, paskolų sutartis, importo ir (arba) eksporto deklaracijas), finansines ataskaitas, siekdami suteikti įmonės finansinei veiklai teisinį pagrindą. Bendradarbiavimas su apskaitos specialistais, auditoriais ar mokesčių konsultantais nusikaltėliams padeda įsigyti nekilnojamojo turto ar kitų prabangos prekių, naudojantis neteisėtos kilmės lėšomis.

Trečiojo NRV metu apskaitos specialistų, auditorių ir mokesčių konsultantų sektoriuje buvo nustatytas labai didelis pinigų plovimo grėsmės lygis. Minėtas įvertinimas buvo grindžiamas tokiais išvadomis:

1) Padedamos sektoriaus dalyvių, ONG arba individualūs nusikaltėliai gali pasinaudoti įvairių tipų juridiniais asmenimis pinigų plovimo tikslais.

2) Įvairūs nusikaltimai, tokie kaip tyčiniai bankrotai, mokesčių slėpimo schemas, sukčiavimas finansinių ataskaitų srityje ir dokumentų klastojimas (pavyzdžiui, sąskaitos faktūros, paskolos, importo ir (arba) eksporto deklaracijos), gali būti vykdomi sąmoningai, siūlant atlygį (pavyzdžiui, pinigus, prabangos prekes), arba nesąmoningai, vykdant teisėtą apskaitos, auditorių ar mokesčių konsultantų veiklą.

3) Grėsmė, kad šiomis paslaugomis bus piktnaudžiaujama, neapsiriboja juridiniais asmenimis, bet apima ir privačius asmenis, siekiančius nuslėpti korupciją ar inicijuoti asmeninį bankrotą.

Svarbu paminėti, kad trečiajame NRV pinigų plovimo pažeidžiamumo lygis apskaitos specialistų, auditorių ir mokesčių konsultantų sektoriuje buvo įvertintas kaip didelis. Tokia išvada grindžiama tuo, kad sektoriaus dalyviai gali būti pasitelkiami neteisėtai veiklai atlikti, profesinės sektoriaus specialistų žinios ir veiklų pobūdis kelia sunkumų, nustatant neteisėtą piktnaudžiavimą šio sektoriaus paslaugomis, taip pat labai mažos sektoriaus įmonės gali turėti nepakankamą supratimą apie PPTFPI reikalavimus arba susidurti su apribojimais įgyvendindamos šiuos reikalavimus dėl sunkumų gaunant prieigą prie sistemų ar duomenų bazių, naudojamų dalykinių santykių stebėsenai, klientų ir (arba) naudos gavėjų tikrinimui, politikoje dalyvaujančių asmenų tapatybės nustatymui, sandorių stebėsenai ir sankcijų tikrinimui.

Atlikus apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų analizę buvo patvirtinta dauguma minėtų trečiojo NRV metu nustatytų sektoriaus veiklos aspektų, kurie kelia labai didelę pinigų plovimo riziką, taip pat identifikuota kitų riziką keliančių veiksnių, kurie iki tol nebuvo įvertinti.

Dėl minėtų priežasčių apskaitos ar mokesčių konsultavimo sektoriaus pinigų plovimo rizikos nustatymas, pripažinimas, tinkamų riziką mažinančių priemonių pritaikymas ir paties sektoriaus

subjektų, priežiūros ir kitų kompetentingų institucijų aktyvus įsitraukimas į procesą gali veiksmingai padėti šią riziką sumažinti ir valdyti. Be kitų svarbių priežasčių, tiesiogiai susijusių su pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, minėti veiksmai yra būtini ruošiantis artėjančiam Europos Tarybos kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priemonių įvertinimo ekspertų komiteto (toliau – MONEYVAL) Lietuvos vertinimui, kurio rezultatai valstybei ir jos tarptautinei reputacijai yra nepaprastai reikšmingi, ir kuris parodo nuolatinių ilgalaikių pastangų kovoje su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu rezultata, pažangą ir atitiktį tarptautiniams standartams.

1. Analizės apimtis ir metodai

1.1. Analizės apimtis

Analizės tikslas – nustatyti ir įvertinti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veiklos riziką pinigų plovimo prasme ir šią veiklą vykdančius subjektus Lietuvos Respublikoje, įvertinti pinigų plovimo prevencijos priemonių taikymą, jų efektyvumą ir įtaką sektoriaus ir priežiūros institucijų veiklai.

Pagrindiniai analizės klausimai:

- koks yra apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų sektoriaus mastas ir pagrindiniai subjektus charakterizuojantys požymiai;
- ar apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų veikla vykdoma įgyvendinant pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones;
- ar esamas teisinis reglamentavimas yra pakankamas, kad būtų užtikrintas tinkamas pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos įgyvendinimas apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veikloje;
- kokie yra apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų pinigų plovimo rizikos veiksniai;
- kokią riziką kelia apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai ir kurie subjektai yra patys rizikingiausi.

Analizuojami subjektai:

- 1 910 Lietuvos Respublikoje įsteigtų juridinių asmenų, kurie iki 2025-08-14 (įskaitytinai) pranešė VĮ Registrų centrui (toliau – Registrų centras) apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar apskaitos funkcijos atlikimą;
- 3 307 fiziniai asmenys, kurie iki 2025-07-31 (įskaitytinai) informavo Valstybinę mokesčių inspekciją (toliau – VMI) apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar apskaitos funkcijos atlikimą.

Analizuojamas laikotarpis – analizės atlikimo metu už einamuosius 2025 m. gauta ir einamaisiais metais surinkta aktuali informacija.

1.2. Analizės duomenų rinkimo metodai ir šaltiniai

Analizės metu buvo nagrinėti dokumentai, analizuojami duomenys, renkama apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų informacija, susijusi su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu.

Nagrinėti šie dokumentai:

- Lietuvos Respublikos teisės aktai;
- tarpvalstybinių, tarptautinių organizacijų, institucijų, grupių parengti dokumentai.

Analizuoti tokie duomenys:

- Juridinių asmenų registro (toliau – JAR) duomenys;
- FNTT gauti pranešimai apie paskirtus asmenis, bendradarbiaujančius su FNTT dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo;
- PPPV renkami statistiniai duomenys apie gautus pranešimus apie įtartinas operacijas (angl. *Suspicious Transaction Report*) ir pranešimus apie vienkartinį atsiskaitymą su subjektu grynaisiais pinigais, jeigu gaunamų grynujų pinigų suma lygi arba viršija 15 000 EUR ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta (angl. *Cash Transaction Report*);
- VMI informacija apie fizinius asmenis, kurie informavo apie apskaitos paslaugų teikėjo veiklos vykdymą, taip pat apie mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą bei nekilnojamojo turto agentų (brokerių) ir patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjų veiklos vykdymą;
- Registrų centro informacija apie juridinius asmenis, kurie informavo apie apskaitos paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar apskaitos funkcijų atlikimą, taip pat apie mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą bei nekilnojamojo turto agentų (brokerių) ir patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjų veiklos vykdymą; informacija apie juridinius asmenis, kurie yra nurodę veiklos rūšį – apskaitos, buhalterijos ir audito veikla; konsultacijos mokesčių klausimais (ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius 74.12);
- iš Lietuvos auditorių rūmų (toliau – LAR) gauti duomenys apie auditorius, kurie teikia apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas;
- informacija iš viešųjų interneto šaltinių;
- PPPV atliktų patikrinimų duomenys;
- iš kitų valstybės institucijų, įstaigų, fizinių ar juridinių asmenų gauta informacija.

2. Teisinis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų veiklos reglamentavimas Lietuvoje

2003 m. lapkričio 25 d. Lietuvos Respublikos pinigų plovimo prevencijos įstatymo pakeitimo įstatymu Nr. IX-1842³ buhalterinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančios įmonės buvo įpareigotos įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones. Šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo⁴ (toliau – PPTFPI) 2 straipsnio 10 dalies 3 punktas nustato, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai yra kiti įpareigotieji subjektai pinigų plovimo prevencijos prasme.

Finansinių veiksmų darbo grupės (toliau – FATF) 2019 m. birželį atnaujintose rizika grindžiamo metodo gairėse apskaitos profesijai⁵ (toliau – FATF gairės dėl apskaitos profesijos), pažymėta, kad FATF rekomendacija R28 reikalauja valstybės užtikrinti, kad apskaitininkams būtų taikomos reguliavimo ir priežiūros priemonės, siekiant garantuoti, kad šios profesijos atstovai laikytųsi pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimų. Gairėse taip pat pabrėžiama, kad licencijavimo arba registravimo sistema yra viena iš priemonių, leidžiančių identifikuoti apskaitos specialistus ir nustatyti jų skaičių, siekiant įvertinti ir suprasti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką šalyje bei veiksmus, kurių reikėtų imtis siekiant ją sumažinti pagal FATF rekomendaciją R1.

5-ojo Lietuvos vertinimo MONEYVAL 4-ojoje išsamioje tolesnių veiksmų ataskaitoje⁶, parengtoje 2023 m. gruodį, buvo pažymėta, kad PPTFPI vis dar nėra nustatyta apskaitininkų registracijos sistema ir nors PPTFPI 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga informuoti FNTT apie įpareigotojo subjekto paskirtus darbuotojus yra taikoma būtent pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijai, tačiau ji nesudaro tinkamos registracijos sistemos.

2024 m. balandžio 18 d. PPTFPI pakeitimo ir papildymo įstatymu Nr. XIV-2543⁷ PPTFPI 25 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad juridinis asmuo, pradėjęs vykdyti mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą ar ją nutraukęs, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo veiklos pradžios ar pabaigos privalo apie tai informuoti JAR tvarkytoją, taip pat fizinis asmuo, pradėjęs vykdyti ar nutraukęs minėtą veiklą, VMI viršininko nustatyta tvarka privalo informuoti apie tai VMI. Asmenys, iki 2024 m. liepos 31 d. pradėję vykdyti ir nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. toliau vykdančys mokesčių konsultavimo veiklą, ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 1 d. privalėjo pateikti minėtą informaciją JAR tvarkytojui ar VMI. Atitinkamas reikalavimas apie pradėjimą teikti apskaitos paslaugas ar atlikti apskaitos funkciją ar šių veiklų nutraukimą informuoti JAR tvarkytoją arba VMI finansinės apskaitos

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.223449>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.41300/asr>

⁵ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/RBA-Accounting-Profession.pdf.coredownload.pdf>

⁶ <https://rm.coe.int/moneyval-2023-22-li-5thround-4thenhfur/1680aec731>

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=c100045002d811efbcbfb318996800a8>

paslaugas teikiantiems juridiniams ir fiziniams asmenims buvo nustatytas Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo⁸ (toliau – FAĮ) 14 straipsnio 3 dalyje. Toks įpareigojimas turėjo būti įvykdytas taip pat ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 1 d. Svarbu pažymėti, kad pateikdamas šią informaciją, apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjas patvirtina, kad jis pats ar jo valdymo ar priežiūros organų nariai ir naudos gavėjai yra susipažinę su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais ir atitinka jų reikalavimus.

2.1. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų samprata

PPTFPĮ nedetalizuoja apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų sampratos, tačiau analizuojant 2 straipsnio 10 dalies 3 punkto nuostatas, sąlyginai galima išskirti 3 kategorijas:

- subjektai, teikiantys finansinės apskaitos paslaugas;
- subjektai, teikiantys mokesčių konsultavimo paslaugas;
- subjektai, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais.

2.1.1. Apskaitos paslaugų teikėjai

Subjektų, teikiančių finansinės apskaitos paslaugas, sampratos ieškojimas, visų pirma, nukreipia į FAĮ 2 straipsnio 5 dalį, kuri apibrėžia, kad finansinė apskaita – ūkinių operacijų pagrindimo, vertinimo, registravimo sistema, skirta gauti finansinei informacijai, reikalingai finansinių ataskaitų rinkiniui, mokesčių deklaracijoms ir kitoms ataskaitoms, kuriose pateikiama finansinė informacija, parengti ir (arba) informacijos vartotojų ekonominiams sprendimams priimti. FAĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad subjekto vadovas organizuoja subjekto apskaitą:

- 1) parenka apskaitą tvarkančią asmenį, išskyrus atvejus, kai tokia teisė įstatymuose, reglamentuojančiuose subjekto veiklą, nustatyta kitiems subjekto valdymo organams;
- 2) užtikrina, kad apskaitą tvarkančiam asmeniui būtų laiku pateikta teisinga, tiksli, išsami informacija apie ūkines operacijas ir apie turto ir įsipareigojimų vertės nustatymui taikytinas prielaidas;
- 3) nustato ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką;
- 4) nustato vidaus kontrolės priemones ir užtikrina jų taikymą;

⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.154657/asr>

5) užtikrina, kad, keičiantis apskaitą tvarkančiam asmeniui arba subjekto vadovui, apskaitos dokumentai, apskaitos registrai ir kita apskaitai tvarkyti reikalinga informacija būtų laiku perduota kitam apskaitą tvarkančiam asmeniui arba subjekto vadovui;

6) užtikrina galimybę pagal FAĮ 9 straipsnį apskaitos duomenis į valstybės informacinę sistemą – išmaniąją mokesčių administravimo informacinę sistemą (i.MAS) teikti standartinėje apskaitos duomenų rinkmenoje;

7) užtikrina finansinės informacijos ir informacijos apie nustatytas vidaus kontrolės priemones teikimą vidaus ir išorės informacijos vartotojams, teisės aktų nustatyta tvarka turintiems teisę ją gauti.

Svarbu paminėti, kad pagal FAĮ 13 straipsnio 3 dalį, kai subjekto apskaitą pagal sutartį tvarko apskaitos paslaugas teikiantis subjektas, kai kuriuos 1 dalyje nurodytus veiksmus gali atlikti šis apskaitą tvarkantis subjektas, jeigu taip nustatyta sutartyje.

FAĮ 14 straipsnio 1 dalis nustato, kad apskaitą tvarkantys asmenys tvarko subjekto apskaitą registruodami ūkines operacijas ir keičiantis apskaitą tvarkančiam asmeniui, laiku perduodami apskaitos dokumentus, apskaitos registrus ir kitą apskaitai tvarkyti reikalingą informaciją subjekto vadovui arba jo nurodytam asmeniui. Pagal PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 3 punkto ir FAĮ 14 straipsnio 3 dalies nuostatas, apskaitos paslaugas gali teikti tiek juridiniai, tiek fiziniai asmenys, nustatyta tvarka informavę atitinkamai JAR tvarkytoją arba VMI. Pažymėtina, kad PPTFPĮ 2 straipsnio 11 dalis apibrėžia, kad klientas – fizinis ar juridinis asmuo arba kolektyvinio investavimo subjektas, atliekantys pinigines operacijas arba sudarantys sandorius su finansų įstaiga ar kitu įpareiguoju subjektu.

Minėtų PPTFPĮ ir FAĮ nuostatų analizė leidžia teigti, kad PPTFPĮ prasme įpareiguoju subjektu, teikiančiu finansinės apskaitos paslaugas, gali būti laikomas juridinis arba fizinis asmuo, vertinantis, registruojantis ūkines operacijas, rengiantis finansines ataskaitas, jų rinkinius ir mokesčių deklaracijas ar atliekantis kitus su finansinės apskaitos organizavimu susijusius veiksmus savo kliento naudai ir jo interesais. Svarbus aspektas, kylantis iš finansinės apskaitos paslaugų teikėjo sampratos, yra tai, kad tai išimtinai yra santykiai tarp paslaugos teikėjo ir kliento, todėl juridiniai ir fiziniai asmenys neturėtų būti laikomi įpareigotaisiais subjektais, privalančiais įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, jeigu:

- finansinės apskaitos paslaugos teikiamos bendrovės viduje tos bendrovės darbuotojų;
- paslaugos teikiamos įmonių grupės viduje;
- atliekama apskaitos funkcija pagal FAĮ 16 straipsnio 1 dalyje priimtus sprendimus dėl centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų apskaitos organizavimo ir tvarkymo;
- kitais atvejais, kai analizuojant konkrečią situaciją nustatoma, kad finansinės apskaitos tvarkymas nesukuria įpareigotojo subjekto ir kliento santykių.

PPPV praktikoje 2025 m. buvo gauta prašymų išaiškinti, ar tam tikra subjektų veikla, susijusi su apskaitos paslaugų teikimu, yra laikoma įpareigotojo subjekto veikla pagal PPTFPĮ. Pavyzdžiui, buvo klausiama, ar įmonė turi deklaruoti apskaitos veiklą ir teikti atitinkamas ataskaitas FNTT, jeigu ši įmonė realiai atlieka tarpininko funkcijas („Tarpininkas“), tai yra: a) Tarpininkas su savo klientais yra sudaręs buhalterinės apskaitos paslaugų sutartis, kuriomis Tarpininkas įsipareigojo teikti klientams buhalterinės apskaitos paslaugas, o klientai įsipareigojo už tai mokėti Tarpininkui; b) Tarpininkas yra sudaręs paslaugų sutartį su kita įmone („Vykdotojas“), kuria Vykdotojas įsipareigojo teikti Tarpininko nurodytoms įmonėms (Tarpininko klientams) buhalterinės apskaitos paslaugas, o Tarpininkas įsipareigojo už tai mokėti Vykdotojui; c) Vykdotojas yra deklaravęs apskaitos veiklą ir teikia FNTT atitinkamas ataskaitas apie apskaitos paslaugų suteikimą Tarpininko nurodytoms įmonėms (Tarpininko klientams), tai yra Tarpininko ataskaitos, jeigu jas reikėtų teikti, dubliuotų FNTT jau pateiktas Vykdotojo ataskaitas. Nurodytu atveju FNTT laikėsi pozicijos, kad pagal pareiškėjo pateiktą formuluotę, kad Tarpininkas su savo klientais yra sudaręs buhalterinės apskaitos paslaugų sutartis, kuriomis Tarpininkas įsipareigojo teikti klientams buhalterinės apskaitos paslaugas, o klientai įsipareigojo už tai mokėti Tarpininkui, Tarpininko ir jo klientų sutartiniai santykiai atitinka kliento ir įpareigotojo subjekto dalykinius santykius, kaip tai nustatyta PPTFPĮ 2 straipsnio 3 ir 11 dalyse, nepaisant to, kad realų finansinės apskaitos tvarkymą atlieka Vykdotojas. Šiuo atveju Tarpininkas yra pirmoji grandis, kurios atliekami kliento tapatybės nustatymo veiksmai turi didžiausią reikšmę, kadangi užtikrina, kad tik klientui, kurio tapatybė buvo tinkamai nustatyta, gali būti teikiamos finansinės apskaitos paslaugos. Dubliavimas neatleidžia nuo atsakomybės nustatyti kliento tapatybę ir įgyvendinti kitas pinigų plovimo prevencijos priemones.

Netrukus iš to paties pareiškėjo buvo gautas susijęs paklausimas, kuriuo prašoma informuoti, ar įmonė turi deklaruoti apskaitos veiklą ir teikti atitinkamas ataskaitas FNTT, jeigu ši įmonė realiai vykdyt brokerio (agento) funkcijas („Agentas“) toliau aprašytomis sąlygomis. Agentas sudarys agentavimo sutartį su buhalterinę apskaitą tvarkančia įmone („Vykdotojas“), pagal kurią Agentas už atlygį ieškos Vykdotojui potencialių klientų kandidatūrų, kurias siūlys Vykdotojui. Vykdotojas įvertins Agento surastų potencialių klientų kandidatūras ir nuspręs, su kuriais iš jų sudaryti sutartį dėl buhalterinės apskaitos paslaugų teikimo. Su atrinktais kandidatais bus sudaryta sutartis dėl buhalterinės apskaitos, kurią Vykdotojo vardu pasirašys Agentas. Kitaip tariant, būtent Vykdotojas bus nurodytas sutarties dėl buhalterinės apskaitos šalimi ir būtent Vykdotojas įsipareigos teikti klientams buhalterinės apskaitos paslaugas bei atitinkamas ataskaitas valstybės institucijoms. Sutartyje dėl buhalterinės apskaitos taip pat bus nurodyta, kad Agentas nustato paslaugų kainą ir organizuoja atsiskaitymą tarp kliento ir Vykdotojo. Atitinkamai, paslaugų kaina bus nurodyta šios sutarties priede, kurį pasirašys Agentas ir klientas. Atitinkamai, sąskaitą už Vykdotojo suteiktas buhalterinės apskaitos paslaugas išrašys Agentas. Sąskaitoje bus nurodyta, kad ji yra išrašoma pagal

minėtą sutartį dėl buhalterinės apskaitos ir dalį gautų lėšų Agentas perves Vykdytojui, palikdamas sau komisinių mokesčių už tai, kad surado Vykdytojui šį klientą. Komisinio mokesčio skaičiavimo formulė bus nurodyta Vykdytojo ir Agento sudarytoje agentavimo sutartyje. Taigi pagal šį bendradarbiavimo modelį Agentas atliks daugiausia techninio pobūdžio funkcijas, susijusias su potencialaus kliento paieška, tačiau pats Agentas nevertins ir netikrins potencialių klientų, neteiks jiems jokių paslaugų ir nepasirašys su jais jokių sutarčių (išskyrus sutartį dėl buhalterinės apskaitos, kurią jis pasirašys tik kaip Vykdytojo atstovas, bei priedą prie šios sutarties dėl buhalterinės apskaitos paslaugų kainos). Taigi pirminius teisinius santykius su klientais užmegs būtent Vykdytojas, kadangi Vykdytojas patikrins Agento siūlomo potencialaus kliento kandidatūrą ir, sutikęs bendradarbiauti, paves Agentui sudaryti su klientu sutartį Vykdytojo vardu. Nagrinėjamoje situacijoje FNNT laikėsi nuomonės, kad agento ir jo klientų sutartiniai santykiai neatitinka kliento ir įpareigotojo subjekto dalykinių santykių, kaip tai nustatyta PPTFPĮ 2 straipsnio 3 ir 11 dalyse, tačiau kiekvienu atveju FNNT, vykdydama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo priežiūros veiksmus, analizuotų visus Agento, Vykdytojo ir klientų tarpusavio susitarimus ir / ar sutartis, atstovavimo ir kitus dokumentus, vertintų, ar Agentas tikrai atlieka tik techninio pobūdžio funkcijas, nevertina, netikrina klientų, neteikia paslaugų klientams, nėra sutarties šalis ir dalykiniai santykiai užmezgami tik tarp kliento ir Vykdytojo, ar nesukuria trišalių dalykinių santykių dėl atsiskaitymų organizavimo, kadangi kliento suradimas ir komisinio mokesčio sumokėjimas iš esmės turėtų būti vienkartinis veiksmas.

Nurodyti pavyzdžiai tiksliai iliustruoja galimas vengimo priimti įpareigotojo subjekto pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo įgyvendinimo funkcijas, kylančias iš apskaitos paslaugų teikimo veiklos, ir siekį gauti tik materialinę naudą.

2.1.2. Mokesčių konsultantai

Mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų sąvoka teisės aktuose nėra apibrėžta, tačiau tikslinga būtų paanalizuoti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo⁹ (toliau – MAĮ) atitinkamas nuostatas. MAĮ 2 straipsnio 25 dalis nustato, kad mokestis – mokesčio įstatyme mokesčių mokėtojui nustatyta piniginė prievolė valstybei, kuri apima ir 13 straipsnyje nurodytas įmokas ir rinkliavas. MAĮ 2 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad mokesčio įstatymas – Lietuvos Respublikos įstatymas, nustatantis MAĮ 13 straipsnyje nurodytą mokestį, MAĮ, Muitinės įstatymas, taip pat Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis arba Europos Sąjungos muitų teisės aktai, kurie nustato mokestį ir (arba) apibrėžia su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus. MAĮ 13 straipsnis nustato pagal MAĮ administruojamus mokesčius:

⁹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.231855/PkIszXFSeQ>

- 1) pridėtinės vertės mokestis;
- 2) akcizai;
- 3) gyventojų pajamų mokestis;
- 4) nekilnojamojo turto mokestis;
- 5) žemės mokestis;
- 6) mokestis už valstybinius gamtos išteklius;
- 7) angliavandenilių išteklių mokestis;
- 8) mokestis už aplinkos teršimą;
- 9) konsulinis mokestis;
- 10) žyminis mokestis;
- 11) paveldimo turto mokestis;
- 12) privalomojo sveikatos draudimo įmokos;
- 13) valstybės rinkliava;
- 14) loterijų ir azartinių lošimų mokestis;
- 15) mokesčiai už pramoninės nuosavybės objektų registravimą;
- 16) pelno mokestis;
- 17) valstybinio socialinio draudimo įmokos;
- 18) muitai;
- 19) atskaitymai nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą;
- 20) mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise;
- 21) motorinių transporto priemonių registracijos mokestis.

Konsultacija (lot. consultatio – pasitarimas): 1) žinovo, specialisto patarimai, mokytojų, dėstytojų pagalba moksleiviams ir studentams, rengiantis egzaminams, gamybinei praktikai, ginti kursinius, diplominius darbus; 2) specialistų pasitarimas kuriuo nors klausimu; 3) įstaiga, biuras, teikiantys žinovų, specialistų patarimus, pvz., juridinė k.¹⁰

Ieškant išsamaus mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų apibrėžimo, pagrįsta galima vadovautis VMI, kaip centrinio mokesčių administratoriaus, juridiniams ir fiziniams asmenims teikiamos mokesčių mokėtojų konsultavimo ir informavimo paslaugos apibūdinimu, kad VMI teikia konsultacijas ir informaciją apie mokesčius, jų lengvatas, mokesčių apskaičiavimą, deklaravimą, mokėjimą ar kitų mokestinių procedūrų, mokesčių teisės aktų ir kitų teisės aktų pagal VMI kompetenciją nuostatų taikymą¹¹.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, galima teigti, kad mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantis subjektas – tai fizinis arba juridinis asmuo, teikiantis konsultacijas dėl Lietuvos Respublikos

¹⁰ <https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Konsultacija>

¹¹ <https://www.vmi.lt/evmi/mokesciu-moketoju-konsultavimas-ir-informavimas>

įstatymuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje arba Europos Sąjungos muitų teisės aktuose, taip kitų valstybių teisės aktuose nustatytų mokesčių, jų lengvatų, mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo ar kitų mokesčių procedūrų, mokesčių teisės aktų ir kitų teisės aktų, susijusių su teikiama konsultacija mokesčių klausimais, taikymu.

Bet kokių atveju, analizuojant mokesčių konsultantų veiklą, svarbu pažymėti, kad mokesčių konsultantai, kaip šios srities specialistai, turi išsamias teisės aktų ir ekonomikos žinias, todėl visuomet kyla rizika, kad konsultacijos gali būti naudojamos pinigų plovimui, mokesčių vengimui ar kitai neteisėtai veiklai, įskaitant ir atvejus, kai mokesčių konsultantas apie tai nenumano.

2.1.3. Kiti subjektai

Trečioji kategorija subjektų, nurodytų PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 3 punkte, yra asmenys, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais.

Su šia įpareigotųjų subjektų grupe kyla daugiausiai neaiškumų, kadangi po įvardijimo PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 3 punkte ji tarsi išnyksta ir niekur nebevertojama. Apskritai PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 3 punktas papildytas pridedant asmenis, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, 2019 m. gruodžio 3 d. PPTFPĮ pakeitimo ir papildymo įstatymu Nr. XIII-2584¹², kuris įsigaliojo 2020 m. sausio 10 d. Minėto įstatymo projekto aiškinamajame rašte¹³ nurodoma, kad įstatymo projektas parengtas siekiant užtikrinti 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/843, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/138/EB ir 2013/36/ES (toliau – Direktyva 2018/843)¹⁴, perkėlimą į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę. Taip pat nurodyta, kad įstatymo projekto tikslas – atsižvelgiant į Direktyvos 2018/843 nuostatas pakeisti ir papildyti PPTFPĮ nuostatas, tobulinant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisinį reguliavimą, taip pat papildyti institucijų, kurioms gali būti perduota pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūros tikslu gauta informacija, sąrašą ir nustatyti sąlygas, kada gali būti perduota priežiūros tikslais iš Europos Sąjungos valstybės narės priežiūros institucijos gauta informacija. Jokio paaiškinimo dėl asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba

¹² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9564d1a21a5b11eaa4a5fa76770768ee>

¹³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/a9e6c4e0d9d711e9a85be81119c7a8fa?positionInSearchResults=0&searchModelUID=d4d981cd-906a-4b7f-9eb2-7e6414d8eab8>

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:02015L0849-20180709>

profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, aiškinamajame rašte nepateikta.

Pažymėtina, kad PPTFPĮ 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse, nustatančiose reikalavimus dėl pranešimo apie veiklą Registrų centrui arba VMI ir reikalavimus, susijusius su fizinio asmens reputacija, yra įvardijami tik mokesčių konsultantai, o asmenims, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, analogiški reikalavimai nėra nustatyti nei PPTFPĮ, nei FAĮ. Manytina, kad tai yra teisinio reglamentavimo spraga ir minėtai kategorijai subjektų turėtų būti taikomi tokie patys reikalavimai, kaip ir apskaitos ir mokesčių paslaugų teikėjams.

Kadangi teisės aktai nepateikia jokių asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, paaiškinimo ir, nors teoriškai galima būtų įsivaizduoti, kad galbūt tai galėtų būti, pavyzdžiui, teisininkų bendrovės, kurios tarp kitų veiklą dirba ir su mokesčių klausimais, ir atitinkamai turėtų būti registruojami kaip teikiantys materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, visgi praktikoje su tokiais atvejais susidurti neteko.

Prieš tai išsakyta galima asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, sampratos interpretavimą iš dalies patvirtina 2024 m. gegužės 31 d. priimto Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2024/1624 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos¹⁵ (toliau – Reglamentas 2024/1624) 3 straipsnio 3 dalies a punktas, nustatantis, kad įpareigotaisiais subjektais laikomi fiziniai ar juridiniai asmenys, kai jie vykdo savo profesinę veiklą – auditoriai, išorės apskaitininkai ir mokesčių konsultantai bei visi kiti fiziniai arba juridiniai asmenys, *įskaitant nepriklausomų teisinių profesijų atstovus, pavyzdžiui, advokatus*, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar konsultacijas mokesčių klausimais. Minėta Reglamento 2024/1624 nuostata patikslina analizuojamos kategorijos subjektus, kad tai gali būti ir advokatai, tačiau nedetalizuoja pagalbos, paramos ar konsultacijų mokesčių klausimais ir lieka neaišku, kuo konsultacijos mokesčių klausimais, teikiamos advokatų, skiriasi, kai yra teikiamos vykdant mokesčių konsultavimo veiklą, ir kai teikiamos vykdant savo pagrindinę profesinę

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024R1624>

(advokatų) veiklą. Atkreiptinas dėmesys, kad Reglamentas 2024/1624, išskyrus tam tikrais nuostatas, dar negalioja ir įsigalios tik 2027 m. liepos 10 d.

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, manytina, kad yra reikalingas asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, sąvokos išaiškinimas, taip pat reikalavimų, susijusių su šios kategorijos subjektų registracija ir nepriekaištinga reputacija, nustatymas, padarant atitinkamus PPTFPĮ pakeitimus.

2.2. Reikalavimai subjektams, teikiantiems apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas

PPTFPĮ ir MAĮ nuostatų analizė parodo, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklai Lietuvos Respublikoje yra keliami šie reikalavimai:

- Tai turi būti Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo arba individualiai paslaugas teikiantis fizinis asmuo.

- Mokesčių konsultavimo paslaugų teikėju, juridinio asmens, kuris vykdo mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, valdymo ar priežiūros organų nariu arba tokių asmenų naudos gavėju, apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens vadovaujamas pareigas einančiu asmeniu ar naudos gavėju arba apskaitos paslaugas savarankiškai teikiančiu asmeniu negali būti fizinis asmuo, kuris yra:

- 1) pripažintas kaltu padaręs Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – Baudžiamasis kodeksas) numatytą sunkų arba labai sunkų nusikaltimą ar bet kurį iš šių nusikaltimų atitinkančią nusikalstamą veiką pagal kitų valstybių baudžiamuosius įstatymus ir po asmens teistumo išnykimo arba panaikinimo nepraėjo 8 metai;

- 2) pripažintas kaltu padaręs Baudžiamajame kodekse numatytą nesunkų arba apysunkį nusikaltimą nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, visuomenės saugumui ar bet kurį iš šių nusikaltimų atitinkančią nusikalstamą veiką pagal kitų valstybių baudžiamuosius įstatymus ir po asmens teistumo išnykimo arba panaikinimo nepraėjo 5 metai;

- 3) pripažintas kaltu padaręs kitą, negu nurodyta 1 ir 2 punktuose, Baudžiamajame kodekse arba kitų valstybių baudžiamuosiuose įstatymuose numatytą nusikalstamą veiką ir nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepraėjo 3 metai.

- Juridinis asmuo, pradėjęs vykdyti mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, teikti apskaitos paslaugas ar nutraukęs šias veiklas, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo veiklos pradžios ar pabaigos privalo informuoti JAR tvarkytoją apie mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą, apskaitos paslaugų teikimą ar tokių veiklų vykdymo pabaigą. Fizinis asmuo, pradėjęs vykdyti mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, taip pat pradėjęs savarankiškai teikti

apskaitos paslaugas ar šias veiklas nutraukęs, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo veiklos pradžios ar pabaigos VMI viršininko nustatyta tvarka privalo informuoti VMI apie mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo ar apskaitos paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar tokių veiklų vykdymo pabaigą. Pateikdamas šią informaciją, mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjas patvirtina, kad jis pats ar jo valdymo ar priežiūros organų nariai ir naudos gavėjai, o apskaitos paslaugų teikėjas – kad jis pats ar jo vadovaujamas pareigas einantys asmenys, dalyviai ir naudos gavėjai yra susipažinę su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais ir atitinka jų reikalavimus.

Akivaizdu, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veiklai Lietuvoje yra taikomi minimalūs reikalavimai, pabrėžiant ir tai, kad reikalavimas dėl veiklos registravimo apskritai įsigaliojo tik nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d.

Svarbu paminėti, kad FATF gairėse dėl apskaitos profesijos nurodoma, kad priežiūros institucija turėtų užtikrinti, kad jos licencijavimo arba registravimo reikalavimai numatytų fizinių apskaitos veiklą norinčio vykdyti subjekto įsikūrimą jurisdikcijoje. Paprastai tai reiškia, kad pareiškėjas turėtų turėti savo verslo vietą toje jurisdikcijoje. Jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo, jo sprendimus priimančias ir valdymo funkcijas vykdančias asmenys taip pat turėtų būti tos jurisdikcijos rezidentai ir aktyviai dalyvauti versle. Įmonė, kurioje dirba tik darbuotojai, neturintys buhalterio profesinių reikalavimų, neturėtų būti licencijuojama arba registruojama.

Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato jokių reikalavimų, susijusių su apskaitos paslaugas teikiančių asmenų faktine verslo vieta, profesinių žinių ir įgūdžių patikrinimu, o net ir atitiktis reikalavimams, nustatytiems dėl apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių fizinių asmenų ar juridinių asmenų valdymo ar priežiūros organų narių arba tokių asmenų naudos gavėjų nebuvimo teistiems už atitinkamas nusikalstamas veikas, registruojant veiklą JAR ar VMI nėra tikrinamas. Tokiu būdu nelieka galimybės ir gali būti laiku neužkirstas kelias nusikaltėliams ar jų bendrininkams tapti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas individualiai teikiančiais asmenimis ar tokias paslaugas teikiančių juridinių asmenų naudos gavėjais ar vadovais. Tai yra labai svarbus aspektas, kuris gali turėti neigiamos įtakos Lietuvos MONEYVAL vertinimui, todėl nedelsiant turi būti imamos priemonės, kad būtų įdiegtos kontrolės priemonės, skirtos iš anksto įvertinti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų tinkamumą ir patikimumą (angl. „*fit and proper*“ test), kuris apimtų ne tik patikrinimą, ar naudos gavėjai ir vadovybė neturi teistumo, bet ir bendresnę reputacijos vertinimą, apimančią teisės aktuose nenumatytus pažeidimus, investicijoms naudojamų lėšų kilmę, nusikalstamus ryšius, vykstančius ikiteisminius ar baudžiamuosius tyrimus bei susijusius trečiuosius asmenis.

Skirtingose šalyse įtvirtinto finansinės apskaitos paslaugų teikėjų reglamentavimo palyginimui galima pateikti kaimyninės Latvijos, pasirinkusios licencijavimą, pavyzdį¹⁶.

2021 m. vasario 11 d. Latvijos parlamentas priėmė Apskaitos įstatymo pakeitimus, kuriais buvo nustatytas išorės apskaitininkų licencijavimas. Licencijavimas prasidėjo 2021 m. liepos 1 d., licencijas išduoda Valstybinė mokesčių inspekcija, pateikus prašymą ir pridėjus dokumentus, patvirtinančius profesinę patirtį (diplomus, pažymėjimus), darbo sutartį arba pareigų aprašymą, vidaus kontrolės sistemos (pagal Latvijos Respublikos pinigų plovimo ir terorizmo bei ginklų platinimo finansavimo prevencijos įstatymo 6 straipsnį) ir civilinės atsakomybės draudimo įrodymus. Licencija išduodama 5 metams, po to ją galima pratęsti. Išorės apskaitos paslaugų teikėjo licenciją gali gauti Valstybinėje mokesčių inspekcijoje registruoti fiziniai asmenys arba įmonės. Įmonei reikia tik vienos licencijos, o ne kiekvienam įmonėje dirbančiam apskaitininkui atskirai. Norint gauti tokią licenciją, įmonėje turi būti vienas atsakingas apskaitininkas, atitinkantis įstatymų nustatytus patirties (ne mažiau kaip trejų metų apskaitos patirtis) ir atitinkamo išsilavinimo (ne mažiau kaip pirmojo lygio profesinis aukštasis išsilavinimas arba akademinis bakalauro laipsnis apskaitos, ekonomikos, vadybos ar finansų srityje) reikalavimus.

Pažymėtina, kad išorės apskaitininku negali būti asmuo, kuris buvo nubaustas už nusikaltimus prieš nacionalinę ekonomiką ar bet kurią valstybės instituciją arba už nusikaltimą, susijusį su terorizmu, ir kuris nebuvo reabilituotas arba kurio teistumas nebuvo išnykęs ar panaikintas. Licencija taip pat gali būti panaikinta, jei Valstybinė mokesčių inspekcija nustato reikšmingus pažeidimus, susijusius su nusikalstamu būdu gautų pajamų legalizavimu ir terorizmo bei ginklų platinimo finansavimo prevencija.

Taip pat Latvijoje buvo sukurtas viešas išorės apskaitos paslaugų teikėjų registras, kuris tvarkomas Valstybinės mokesčių inspekcijos viešojoje duomenų bazėje ir leidžia vartotojams patikrinti asmens teisę teikti išorės apskaitininko paslaugas.

Latvijos pasirinktas apskaitos paslaugas teikiančių subjektų licencijavimo modelis yra puikus pavyzdys, kaip galima tiksliai identifikuoti fizinius ir juridinius asmenis, kuriems turi būti taikomi pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai, nes tik tokiu būdu galima užtikrinti rizika grįstą šio sektoriaus subjektų priežiūrą, tinkamai įgyvendinti FATF rekomendacijas ir užkirsti kelią teikti paslaugas reikalavimų neatitinkantiems subjektams.

Svarbu paminėti, kad 2012 m. buvo priimti tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimai¹⁷, kuriais buvo siekiama įvesti vyriausiojo buhalterio (buhalterio) – fizinio asmens, tvarkančio ūkio subjekto buhalterinę apskaitą, arba struktūrinio buhalterinės apskaitos padalinio vadovo, sąvoką ir nustatyti, kad ūkio subjekto apskaitą gali tvarkyti

¹⁶ <https://www.vid.gov.lv/en/licensing-outsourced-accountants>

¹⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.85582B6CAA33>

tik vyriausiasis buhalteris (buhalteris) ir pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba apskaitos paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo. Šiems asmenims turėjo būti taikomi reikalavimai laikytis Buhalterių profesionalų etikos kodekse nustatytų profesinės etikos principų ir būti išlaikiusiems profesinius buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės egzaminą ir mokesčių egzaminą. Taip pat buvo nustatyta, kad apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba apskaitos paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo visą apskaitos paslaugų teikimo laikotarpį privalo apdrausti savo civilinę atsakomybę bendrosios civilinės atsakomybės draudimu, kurio metinė draudimo suma turi būti ne mažesnė kaip 10 000 Lt. Minėti pakeitimai turėjo įsigaliooti nuo 2016 m. sausio 1 d., tačiau taip niekuomet ir neįsigaliojo.

Nors specialių išsilavinimo ar kitokių reikalavimų apskaitos paslaugas teikiantiems subjektams nėra, tačiau Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengė Apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo rekomendacijas¹⁸ (toliau – Rekomendacijos), kurios buvo paskelbtos 2022-03-31 ir kurių tikslas yra padėti subjekto vadovui ar kitiems subjekto valdymo organams, kai tokia teisė nustatyta įstatymuose, reglamentuojančiuose subjekto veiklą, priimti sprendimą dėl subjekto finansinę apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo pagal FAĮ reikalavimus. Rekomendacijose pateikiami pagrindiniai siūlomi kriterijai, kurie galėtų būti taikomi pasirenkant kompetentingą asmenį subjekto finansinei apskaitai tvarkyti, finansinėms ataskaitoms, jeigu pagal teisės aktus subjektas privalo jas teikti, mokesčių deklaracijoms ir kitoms ataskaitoms, kuriose pateikiama finansinė informacija, rengti.

2.3. Pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams Lietuvoje ir jų įgyvendinimas

Vadovaujantis PPTFPI 2 straipsnio 10 dalies 3 punktu, apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai yra kiti įpareigotieji subjektai, privalantys įgyvendinti PPTFPI nustatytas pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones. Visus nustatytus reikalavimus sąlyginai galima suskirstyti į šias pagrindines grupes:

- reikalavimai, susiję su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu;
- reikalavimai, susiję su operacijų stebėseną ir nagrinėjimu;
- reikalavimai, susiję su pranešimų pateikimu FNTT;
- reikalavimai, susiję su informacijos saugojimu;
- reikalavimai, susiję su vidaus politikos ir vidaus kontrolės procedūromis;
- reikalavimai, susiję su darbuotojų paskyrimu ir mokymu.

Vienas iš informatyviausių būdų, siekiant nustatyti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų sektoriaus pinigų plovimo prevencijos reikalavimų įgyvendinimo lygį,

¹⁸ https://avnt.lrv.lt/uploads/avnt/documents/files/Rekomendacijos_ATA_pasirinkimas.pdf

efektyvumą, atitiktį teisės aktams, yra priežiūros institucijos atliekami patikrinimai. PPPV Priežiūros skyrius nuo 2021 m. atliko 3 apskaitos paslaugas teikiančių subjektų, kurie kartu teikė ir bendrovių steigimo paslaugas, patikrinimus. Vienas iš jų buvo atliktas 2022 m. ir du atlikti 2023 m.

Pažymėtina, kad visų tikrintų bendrovių veikloje buvo nustatyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimų pažeidimai, todėl patikrinimų medžiagos buvo perduotos FNTT PPTFPĮ pažeidimų nagrinėjimo komisijai (toliau – Komisija). Komisija konstatavo atitinkamus pažeidimus:

1) Bendrovė A pažeidė PPTFPĮ 9 straipsnio 12, 14–18 dalių, 11 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 1, 8–10 dalių, 22 straipsnio 1 ir 2 dalių, 29 straipsnio 1 ir 2 dalių reikalavimus. FNTT direktoriaus sprendimu bendrovei buvo skirta 5510 EUR bauda.

2) Bendrovė B pažeidė PPTFPĮ 9 straipsnio 12, 13 ir 15 dalių, 10 straipsnio 6 dalies 6 punkto, 17 straipsnio 1 ir 2 dalių, 22 straipsnio 1 dalies reikalavimus. FNTT direktoriaus sprendimu bendrovei buvo skirta 5510 EUR bauda.

3) Bendrovė C pažeidė PPTFPĮ 9 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 12 straipsnio 1 ir 7 dalių, 22 straipsnio 2 dalies, 29 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimus. FNTT direktoriaus sprendimu bendrovei buvo skirtas įspėjimas.

Taip pat svarbu paminėti, kad 2025 m. gruodį buvo pradėti dar dviejų apskaitos paslaugas teikiančių bendrovių patikrinimai, tačiau jie nebuvo pabaigti.

Apibendrinus atliktų patikrinimų rezultatus, galima daryti išvadą, kad visos tikrintos bendrovės, kurių patikrinimai buvo pabaigti, turi pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo trūkumų, iš kurių dauguma yra susiję su tinkamu kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu, o tai yra vienas iš svarbiausių aspektų kitų prevencijos priemonių visumoje. Pažymėtina, kad atsižvelgiant į pakankamai didelį apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų skaičių, buvo atlikta per mažai patikrinimų, kad būtų galima padaryti objektyvias išvadas apie pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo situaciją visame sektoriuje.

3. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veikla Lietuvoje

3.1. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančys subjektai

Pagal PPTFPĮ 25 straipsnio 3 dalies ir FAĮ 14 straipsnio 3 dalies nuostatas:

- Juridiniai asmenys apie pradėtą ar nutrauktą mokesčių konsultavimo ar apskaitos paslaugų teikimo veiklą arba apskaitos funkcijos atlikimą privalo pranešti JAR tvarkytojui. Toks pranešimas pateikiamas užpildant specialią formą „JAR-PSA“¹⁹, kurioje taip pat nurodyta, kad mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantis juridinis asmuo arba Europos Sąjungos valstybės narės ar užsienio valstybės juridinio asmens filialas, jo valdymo, priežiūros organų nariai, naudos gavėjai patvirtina, kad yra susipažinę su pinigų plovimą ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais ir atitinka jų reikalavimus, o apskaitos paslaugų teikėjo, apskaitos funkcijos atlikimo veiklą vykdančio juridinio asmens, jo vadovaujamas pareigas einantis asmenys, dalyviai, naudos gavėjai patvirtina, kad yra susipažinę su pinigų plovimą ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais ir atitinka jų reikalavimus.

- Fiziniai asmenys, pradėję ar nutraukę mokesčių konsultavimo ar apskaitos paslaugų teikimo veiklą, turi apie tai pranešti VMI. Analizuojant VMI informaciją, susijusią su pranešimu dėl veiklos vykdymo pradžios ar pabaigos²⁰, nustatyta, kad pranešimas pateikiamas savarankiškai prisijungus prie „Mano VMI“²¹ sistemos ir pasirinkus Paslaugos -> Kitos paslaugos -> Pranešimas apie patikos ar bendrovių steigimo, administravimo, nekilnojamojo turto agento (brokerio), finansinės apskaitos, mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą. Pažymėtina, kad pranešimą, patvirtinantį, kad yra susipažinę su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais ir atitinka jų reikalavimus, VMI fiziniai asmenys gali pateikti tik tuo atveju, jei yra įregistravę individualią veiklą pagal pažymą (nustatyta tvarka įregistravę Mokesčių mokėtojų registre). Neįregistravusiems individualios veiklos, pasirinkimo pildyti pranešimą per Mano VMI nėra.

Labai svarbus atliekamos analizės aspektas yra apskaitos funkcijos atlikimas, kurio teisingas interpretavimas gali turėti įtakos subjektų, kurie laikomi įpareigotaisiais subjektais PPTFPĮ prasme, skaičiui. Visų pirma, PPTFPĮ nėra įvardintas apskaitos funkcijos atlikimas. Apie apskaitos funkciją kalbama tik FAĮ 14 straipsnio 2 dalyje, nustatančioje aplinkybes, kuriomis apskaitos paslaugas teikiančio arba *apskaitos funkciją pagal FAĮ 16 straipsnio 1 dalį priimtus sprendimus atliekančio* juridinio asmens vadovaujamas pareigas einančiu asmeniu ar naudos gavėju arba apskaitos paslaugas

¹⁹ <https://www.registrucentras.lt/bylos/dokumentai/jar/e-gidas/JAR-PSA.pdf>

²⁰ <https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/391017/Instrukcija.pdf/98b4ebac-cdb7-f6d2-f812-4eb910431e3b?t=1725619394327>

²¹ <https://sso.vmi.lt/sso/login>

savarankiškai teikiančiu asmeniu asmuo negali būti, ir FAĮ 14 straipsnio 3 dalyje, nustatančioje reikalavimą juridiniam asmeniui, pradėjusiam teikti apskaitos paslaugas arba *atlikti apskaitos funkciją* ar šias veiklas nutraukusiam, informuoti apie tai JAR tvarkytoją. Pažymėtina, kad FAĮ 14 straipsnio 3 dalyje prie reikalavimo fiziniam asmeniui, pradėjusiam savarankiškai teikti apskaitos paslaugas ar šią veiklą nutraukusiam, informuoti apie tai VMI, nėra nurodytas apskaitos funkcijos atlikimas, tuo patvirtinant prielaidą, kad apskaitos funkcijos atlikimas yra išimtinai siejamas su FAĮ 16 straipsniu.

FAĮ 16 straipsnis nustato centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų apskaitos organizavimo ir tvarkymo reikalavimus, susijusius su sprendimų dėl viešojo sektoriaus subjektų, kurių apskaita tvarkoma centralizuotai, ir dėl biudžetinės (biudžetinių) įstaigos (įstaigų), kuri (kurios) centralizuotai tvarko viešojo sektoriaus subjektų apskaitą, priėmimu ir tvarkos nustatymu.

Kaip pavyzdį veiklos prasme galima paanalizuoti Nacionalinį bendrųjų funkcijų centrą (toliau – NBFC), kuris, vadovaujantis Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro nuostatais, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarimu Nr. 125 „Dėl biudžetinės įstaigos Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“²², 1 punktu, yra biudžetinė įstaiga, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir apimtimi centralizuotai atliekanti Vyriausybės kanceliarijos, ministerijų, Vyriausybės įstaigų, Vyriausybės atstovų įstaigos, atitinkamo ministro valdymo sritims priskirtų įstaigų prie ministerijos, kitų biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ar pareigas įgyvendina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, ir šių subjektų kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinės apskaitos ir personalo administravimo funkcijas. NBFC yra finansuojamas tik iš valstybės biudžeto lėšų ir už teikiamas funkcijas iš aptarnaujamų įstaigų negauna finansinio atlygio bei negali atsisakyti vykdyti pavestas funkcijas, kas yra būdinga finansinės apskaitos paslaugų teikimo atveju. NBFC neteikia finansinės apskaitos paslaugų fiziniams asmenims ir įmonėms, nepriiminėja su įstaigų finansų valdymu susijusių sprendimų, o atlieka tik techninio pobūdžio funkcijas (pavyzdžiui, apmoka įstaigų pagal sudarytas sutartis gaunamas sąskaitas, skaičiuoja ir išmoka jų darbuotojų darbo užmokestį ir kt.). NBFC finansinės apskaitos funkciją atlieka išimtinai tik viešojo sektoriaus subjektams (biudžetinėms įstaigoms), nurodytiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarime Nr. 126 „Dėl finansinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“²³, kurios negali būti laikomos klientu, kaip tai numato PPTFPI 2 straipsnio 11 punktas.

Subjektai, kuriems NBFC įstaigų vardu atlieka pavedimus, taip pat negali būti laikomi NBFC klientais, nes NBFC su jais neturi jokio tiesioginio teisinio santykio. NBFC nėra suteikti įgaliojimai tikrinti subjektų, kuriems aptarnaujamų įstaigų vardu atlieka pavedimus, ir vertinti jų rizikos lygį.

²² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/21714da00d9211e8a5fc9d9b3a58917b/asr>

²³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ad8a2be00d9211e8a5fc9d9b3a58917b/asr>

NBFC funkcijas finansinės apskaitos srityje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 488 patvirtinto Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašas, kurio 18.5 punktas nustato, kad centralizuotos apskaitos įstaigos vadovas, kiek tai susiję su apskaitos organizavimu, atsakingas už užsakovo nurodytų mokėjimų atlikimą. Minėtas aprašas nenumato NBFC teisės priimti sprendimus mokėjimų srityje, vertinti mokėjimo turinį, tikslingumą ar gavėją, gauti papildomos informacijos apie subjektus, kuriems aptarnaujamų įstaigų vardu atlieka pavedimus, išskyrus tuos atvejus, kai trūksta informacijos atliekant mokėjimo operaciją.

Pavedimus NBFC daro apmokėdamas įstaigų sąskaitas arba darydamas mokėjimus pagal sutartis, kurias įstaigos sudaro po viešųjų pirkimų procedūrų, kurių metu įstaigos įvertina subjektus, su kuriais sudaromos sutartys. NBFC, turėdamas įgaliojimus atlikti tik techninio pobūdžio finansinės apskaitos funkcijas, negali priiminėti sprendimų ir vertinti įstaigų viešųjų pirkimų ar kitu pagrindu atliekamų mokėjimų, be to, kaip jau minėta, neturi įgaliojimų gauti ir kaupti informacijos apie mokėjimų gavėjus.

Taigi, NBFC atliekamos funkcijos ir aptarnaujami subjektai neatitinka finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų, kaip jos apibrėžtos PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 3 punkte, taip pat dalykinių santykių ir kliento, kaip tai nustatyta PPTFPĮ 2 straipsnio 3 ir 11 dalyse, sampratų turinio, todėl neturėtų būti laikomas įpareigotuoju subjektu PPTFPĮ prasme.

Pripažinus, kad apskaitos funkcijos atlikimas susijęs tik su viešojo sektoriaus subjektais, kurių apskaita tvarkoma centralizuotai, ir su šių subjektų apskaitą centralizuotai tvarkančiomis biudžetinėmis įstaigomis, taip pat kad tokios įstaigos neturėtų būti laikomos pinigų plovimo prevenciją įgyvendinti įpareigotaisiais subjektais, lieka neaišku:

1) Kodėl FAĮ 14 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti reikalavimai, kurie iš esmės atitinka PPTFPĮ 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytus reikalavimus atitinkamiems įpareigotiesiems subjektams, turėtų būti taikomi apskaitos funkciją pagal FAĮ 16 straipsnį centralizuotai atliekančioms įstaigoms?

2) Ar visi subjektai, kurie yra susiję su finansinės apskaitos paslaugų teikimu, teisingai supranta, kas yra apskaitos funkcijos atlikimas, ir nelaiko to tiesiog viena iš apskaitos paslaugų dalių? Pavyzdžiui, apskaitos funkcija gali būti suprantama kaip tik darbo užmokesčio apskaičiavimas arba tik finansinių ataskaitų atsakingoms institucijoms pateikimas, tuo iškreipiant realius finansinės apskaitos paslaugas teikiančių subjektų skaičius.

Kadangi PPTFPĮ nėra sąvokų „apskaitos funkcija“ ir „apskaitos funkciją atliekantis asmuo“, o šių sąvokų tinkamas interpretavimas turi didelės reikšmės identifikuojant įpareigotuosius subjektus, atsakingus už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą, FNTT kreipėsi į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją (toliau – LR FM) su prašymu pateikti nuomonę

dėl FAĮ vartojamų sąvokų „apskaitos funkcija“ ir „apskaitos funkciją atliekantis asmuo“ aiškinimo, „apskaitos funkcijos“ ir „apskaitos paslaugų“ esminio skirtumo ir apskaitos funkciją atliekančio asmens veiklos registracijos JAR tikslingumo.

LR FM nuomone, apskaitos paslaugų teikėjas FAĮ suprantamas kaip subjektas, tvarkantis kito subjekto finansinę apskaitą pagal sudarytą finansinės apskaitos paslaugų teikimo sutartį. Tokie apskaitos paslaugų teikėjai tvarko subjektų, nepriskiriamų viešojo sektoriaus subjektams, finansinę apskaitą. Finansinės apskaitos paslaugų teikimo sutarties pavyzdinę formą²⁴, kaip yra nurodyta FAĮ 12 straipsnio 6 dalies 5 punkte, nustatė Vyriausybės įgaliota institucija. Įprastai paslaugų vykdymo apimtis ir jos vykdymo reikalavimai nurodomi sutartyje – susitariant dėl sutarties objekto ir paslaugos teikimo aspektų.

LR FM nuomone, apskaitos funkciją atliekantis asmuo FAĮ suprantamas kaip apskaitos funkciją pagal FAĮ 16 straipsnio 1 dalį priimtus sprendimus atliekantis juridinis asmuo. Pažymėtina, kad toks sąvokos naudojimas yra nurodytas FAĮ 14 straipsnio 2 dalyje. FAĮ 16 straipsnio 1 dalyje nurodyti sprendimai priimami dėl biudžetinių įstaigų – pavedant joms vykdyti kitų viešojo sektoriaus subjektų finansinės apskaitos tvarkymą. Dėl tokių apskaitos funkcijų vykdymo tarp viešojo sektoriaus subjektų sutartys nesudaromos – FAĮ taikymo kontekste tai laikoma funkcijų atlikimu, o ne paslaugų teikimu. Apskaitos funkcijos apimtis ir jos vykdymo reikalavimai nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 488 „Dėl Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

FAĮ 14 straipsnio papildymas 3 dalimi atliktas 2024 m. balandžio 18 d. priėmus Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 2 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymą. Kartu su šiuo teisės aktu buvo atliekami ir PPTFPĮ keitimai – 2024 m. balandžio 18 d. priimtas Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2, 9, 10, 11, 15, 16, 21, 22, 23, 25, 29, 36, 39, 40, 48, 49 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 15¹, 15², 46¹ straipsniais įstatymas.

Minėtų įstatymų pakeitimo ar papildymo įstatymų projektų aiškinamajame rašte²⁵ nurodyta, kad vienas iš įstatymų projektų siekių yra užtikrinti kitų įpareigotųjų subjektų tinkamą priežiūrą, nustatant pareigą registruotis tiems subjektams, kuriems tokia pareiga iki šiol nenumatyta (nekilnojamojo turto agentams (brokeriams), mokesčių konsultantams, apskaitos paslaugų teikėjams). Atsižvelgiant į MONEYVAL ekspertų pastabas, PPTFPĮ projektu ir FAĮ projektu siūloma nustatyti įpareigotųjų subjektų pagal PPTFPĮ – nekilnojamojo turto agentų ir brokerių, apskaitos paslaugų teikėjų, apskaitos funkciją atliekančių juridinių asmenų (pastarieji suprantami kaip viešojo sektoriaus subjektai, teikiantys apskaitos paslaugas viešojo sektoriaus subjektams, kaip nustatyta FAĮ

²⁴ https://avnt.lrv.lt/uploads/avnt/documents/files/Rekomendacijos_FAPT_sutarties_PF.pdf

²⁵ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/05c53de0905011eea791d94269904d9b?jfwid=1cao17fktb>

16 straipsnio 1 dalyje) ir mokesčių konsultantų pareigą informuoti JAR tvarkytoją (juridiniai asmenys) arba VMI (fiziniai asmenys) apie veiklos pradėjimą ar nutraukimą. Priėmus siūlomus pakeitimus bus užtikrintos tinkamos sąlygos vykdyti paminėtų įpareigotųjų subjektų veiklos priežiūrą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje. Iš šių aiškinamojo rašto nuostatų galima būtų išskirti esminius aspektus analizuojamo sektoriaus srityje:

- pareiga registruotis skirta apskaitos paslaugų teikėjams dėl buvimo įpareigotaisiais subjektais pinigų plovimo prevencijos prasme;
- apskaitos funkciją atliekantys juridiniai asmenys suprantami kaip viešojo sektoriaus subjektai, teikiantys apskaitos paslaugas viešojo sektoriaus subjektams, kaip nustatyta FAĮ 16 straipsnio 1 dalyje.

Iš aiškinamojo rašto formuluočių nėra aišku, koku tikslu apskaitos funkciją atliekantys juridiniai asmenys buvo priskirti įpareigotiesiems subjektams, nes PPTFPI tokios subjektų kategorijos nenustato. Manytina, kad toks priskyrimas ir su tuo susijusių įpareigojimų vykdymo našta nėra nei tikslingi, nei teisingi, atvirkščiai, sukelia daug neaiškumų tiek apskaitos sektoriaus dalyviams, tiek ir FNTP, kaip priežiūros institucijai, todėl turėtų būti svarstomi atitinkami reglamentavimo pakeitimai.

Pažymėtina, kad tiek Direktyvoje 2018/843, tiek įsigaliosiančiame Reglamente 2024/1624 vartojama sąvoka „išorės apskaitininkai“ (angl. *external accountants*) ir apie jokiais apskaitos funkcijas nieko nėra nurodyta.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad nei Registrų centras, nei VMI viešai sąrašų neskelbia ir patikrinti, ar konkretus fizinis ar juridinis asmuo yra pranešęs apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklos vykdymą ar nutraukimą, negalima. Todėl atliekamai analizei duomenys apie subjektus, kurie pranešė apie minėtos veiklos vykdymą, buvo gauti tiesiogiai iš Registrų centro ir VMI, tačiau būtina pažymėti, kad viešieji registrai leistų operatyviai identifikuoti neregistruotą veiklą vykdančius subjektus ne tik priežiūros institucijoms, bet ir kitiems suinteresuotiems asmenims, pavyzdžiui, šių subjektų klientams, o tai atitinkamai leistų imtis veiksmingų priemonių šiems pažeidimams pašalinti.

3.1.1. Juridiniai asmenys

Analizuojant Registrų centro pateiktą informaciją apie juridinius asmenis, kurie iki 2025-08-14 (įskaitytinai) yra informavę JAR tvarkytoją apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar apskaitos funkcijos atlikimą, nustatyta, kad:

- veiklą vykdo iš viso 1 910 juridinių asmenų;
- tik apskaitos paslaugų teikėjo veiklą vykdo 1 036 juridiniai asmenys;
- tik apskaitos funkciją atlieka 73 juridiniai asmenys;

- tik mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą vykdo 26 juridiniai asmenys;
- apskaitos paslaugų teikėjo veiklą vykdo ir apskaitos funkciją atlieka 177 juridiniai asmenys;
- apskaitos paslaugų teikėjo veiklą ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą vykdo 287 juridiniai asmenys;
- mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą vykdo ir apskaitos funkciją atlieka 2 juridiniai asmenys;
- apskaitos paslaugų teikėjo veiklą ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą vykdo ir apskaitos funkciją atlieka 309 juridiniai asmenys.

(Diagrama Nr. 1 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veikla ar apskaitos funkcijos atlikimas Lietuvoje“).

Diagrama Nr. 1 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veikla ar apskaitos funkcijos atlikimas Lietuvoje“

Atliekant analizę pastebėta, kad tarp pranešusių apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimą yra dalis juridinių asmenų, kurių jau vien pavadinimas skatina pagalvoti, ar tikrai minėtos paslaugos yra teikiamos išorės klientams. Siekiant patikslinti aplinkybes dėl klientų, kuriems teikiamos apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugos, buvo atsitiktine tvarka atrinkti 10 juridinių asmenų, kurių pagrindinė veiklos rūšis nėra susijusi su apskaita ar mokesčių konsultavimu, ir jiems buvo išsiųsti raštai, prašant nurodyti, ar paslaugos teikiamos Bendrovės viduje, ar išorės klientams, taip pat kaip vykdomi atsiskaitymai už suteiktas paslaugas. Apibendrinus gautą informaciją, nustatyta, kad absoliuti dauguma (7 iš 9) atsakymus pateikusių juridinių asmenų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikia tik savo įmonių grupei priklausančioms įmonėms, išorės klientams paslaugas teikė tik 2 juridiniai asmenys.

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, galima teigti, kad tarp juridinių asmenų, informavusių Registrų centrą apie vykdomą apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą, gali būti nemaža dalis ir tokių, kurie paslaugas teikia tik savo įmonių grupės viduje, todėl nėra įpareigotieji subjektai PPTFPĮ prasme.

Svarbu pažymėti, kad iš Registrų centro taip pat buvo gauta informacija apie juridinius asmenis, kurie yra nurodę veiklos rūšį – apskaitos, buhalterijos ir audito veikla; konsultacijos mokesčių klausimais (ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius 74.12). Minėtų duomenų analizės metu buvo nustatyti 1 967 juridiniai asmenys, kurių vykdomos veiklos rūšis yra apskaitos, buhalterijos ir audito veikla bei konsultacijos mokesčių klausimais, ir kurie nėra nustatyta tvarka informavę Registrų centro apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą ar apskaitos funkcijos atlikimą. Siekiant nustatyti, kiek iš minėtų 1 967 juridinių asmenų vykdo audito veiklą, šie duomenys buvo palyginti su viešai paskelbtu audito įmonių sąrašu²⁶. Nustatyta, kad tik 18 juridinių asmenų, kurie yra audito įmonės, yra Registrų centro gautame sąraše. Vadinasi, 1 949 juridiniai asmenys yra nurodę veiklos rūšį apskaitos, buhalterijos veikla, konsultacijos mokesčių klausimais. Kiek realiai juridinių asmenų iš tikrųjų vykdo apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą, bus nustatyta 2026 m., kai bus renkama informacija apie paslaugas klausimyno pagrindu (*plačiau apie tai 3.3 punkte*).

Siekiant užtikrinti rizika pagrįstą įpareigotųjų subjektų priežiūrą, taip pat įvertinti ir viso sektoriaus dydį, yra labai svarbu teisingai nustatyti pačius subjektus, kad visi subjektai, teikiantys apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, būtų informavę JAR tvarkytoją apie vykdomą veiklą, o tie subjektai, kurie pagal teikiamų paslaugų pobūdį neturėjo pranešti apie veiklą, nepatektų į prižiūrimųjų sąrašą. Dėl minėtų priežasčių ateityje būtina išsami vieša komunikacija ir galiojančių teisės aktų pakeitimai, kad nebūtų iškreipiamas realus apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių juridinių asmenų skaičius.

Analizuojant apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių ar apskaitos funkciją atliekančių juridinių asmenų įregistravimo datą, nustatyta, kad 197 bendrovių veiklos vykdymo pradžia yra 1990–2000 m., 498 bendrovės veiklą pradėjo 2001–2010 m., 788 bendrovės veiklą pradėjo 2011–2020 m., o 2021–2025-06-13 laikotarpiu minėtą veiklą pradėjo 427 bendrovės (diagrama Nr. 2 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių ar apskaitos funkciją atliekančių juridinių asmenų įregistravimo data“).

²⁶ <https://www.lar.lt/sarasai/audito-imonos/4>

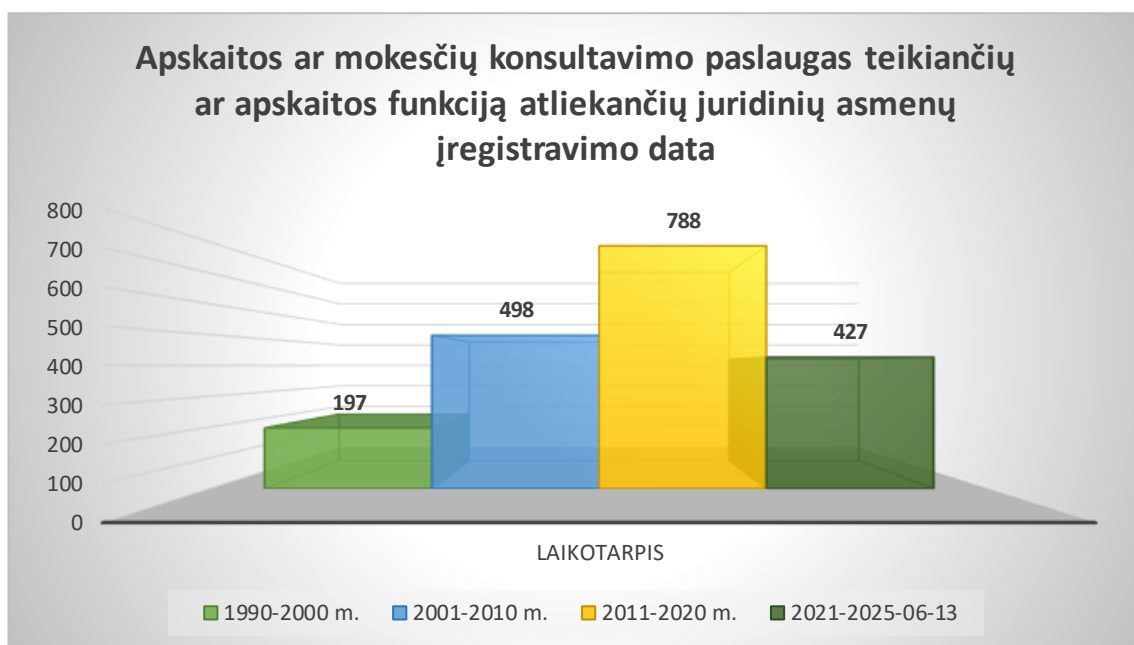

Diagrama Nr. 2 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių ar apskaitos funkciją atliekančių juridinių asmenų įregistravimo data“

Kaip jau buvo minėta, apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai įpareigotaisiais subjektais, privalančiais įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, tapo 2004 m., tai yra vienas iš nedaugelio sektorių, kurio subjektai jau daugiau negu 20 metų yra laikomi įpareigotaisiais subjektais, taip pat ir juridinių asmenų įregistravimo datos rodo, kad dauguma iš jų turėtų būti sukaupę pakankamai patirties pinigų plovimo prevencijos srityje.

3.1.2. Fiziniai asmenys

Išanalizavus VMI pateiktą informaciją apie fizinius asmenis, kurie iki 2025-07-31 (įskaitytinai) yra informavę VMI apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklos vykdymą, nustatyta, kad:

- iš viso veiklą vykdo 3 307 asmenys;
- veiklos nėra išskirtos, vykdoma veikla nurodyta kaip „Apskaitos, buhalterijos ir audito veikla; konsultacijos mokesčių klausimais“;
- veiklą vykdančių asmenų amžius yra nuo 20 iki 84 metų.

Analizuojant fizinių asmenų, teikiančių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, veiklos pradžios datą, nustatyta, kad pirmieji asmenys pradėjo paslaugas teikti 2003 m., tačiau 2003–2008 m. laikotarpiu paslaugų teikėjų buvo tik 21. Pažymėtina, kad subjektų skaičius reikšmingai padidėjo laikotarpiu nuo 2021 m. iki 2025-07-31 ir išaugo daugiau negu 3 kartus, lyginant su visu laikotarpiu nuo 2003 m. iki 2020 m. (diagrama Nr. 3 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių fizinių asmenų veiklos pradžia“).

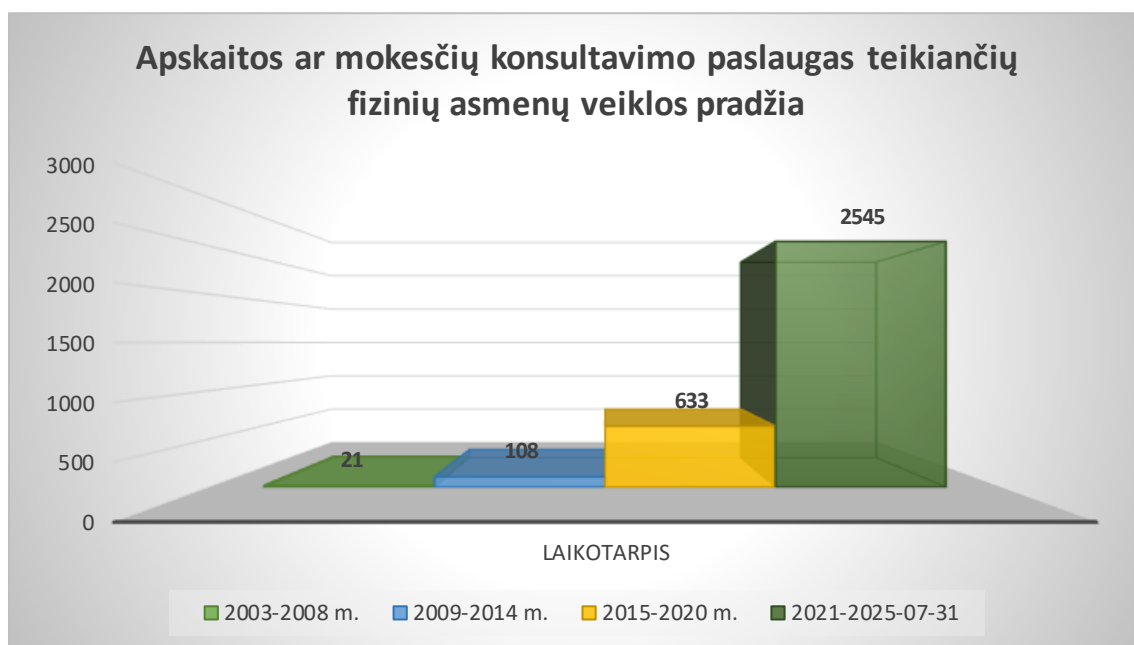

Diagrama Nr. 3 „Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių fizinių asmenų veiklos pradžia“

3.2. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančių subjektų pinigų plovimo rizikos veiksniai

Rizika grindžiamo požiūrio įgyvendinimas analizuojamo sektoriaus veikloje reikalauja, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai (taip pat ir priežiūros institucijos) gerai suprastų riziką ir sugebėtų priimti teisingus profesinius sprendimus.

Tiek juridinių, tiek fizinių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių asmenų rizikos vertinimui reikšminga informacija yra susijusi su PPTFPĮ 29 straipsnio 2 dalyje išskirtomis rizikos rūšimis, kuriomis vadovaujantis turi būti vertinama visų subjektų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika:

- 1) kliento rizika;
- 2) produktų, paslaugų rizika ir (arba) operacijų rizika;
- 3) šalies ir (arba) geografinio regiono rizika.

FATF gairėse dėl apskaitos profesijos, rizikos vertinimas yra detalizuotas pritaikant būtent šiam sektoriui nurodant, kad:

- 1) Priežiūros institucijos turėtų suprasti būdingos rizikos lygį, įskaitant apskaitininko teikiamų paslaugų pobūdį ir sudėtingumą, taip pat turėtų atsižvelgti į teikiamų paslaugų rūšį, jo dydį ir verslo modelį (pavyzdžiui, ar jis yra individualiai praktikuojantis asmuo), bendrovių valdymo tvarką, finansinę ir apskaitos informaciją, paslaugų teikimo kanalus, klientų profilius, geografinę padėtį ir veiklos šalis. Priežiūros institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į apskaitininkų taikomą kontrolę (pavyzdžiui, rizikos valdymo politikos kokybę, vidaus priežiūros funkcijų veikimą ir bet kokių išorės paslaugų pirkimo ir subrangos susitarimų priežiūros kokybę).

2) Priežiūros institucijos turėtų sukurti priemones, leidžiančias nustatyti, kurie apskaitos paslaugas teikiantys subjektai yra labiausiai pažeidžiami nusikaltėlių. Tai reiškia, kad reikia įvertinti pinigų plovimo ir teroristinio finansavimo rizikos tikimybę ir poveikį.

3) Tikimybė reiškia pinigų plovimo ir teroristinio finansavimo atsiradimo galimybę dėl apskaitininkų veiklos ir aplinkos, kurioje jie dirba. Rizika taip pat gali padidėti arba sumažėti priklausomai nuo kitų veiksnių:

a) paslaugų ir produktų rizikos (tikimybės, kad paslaugos ar produktai gali būti naudojami pinigų plovimui ir teroristų finansavimui);

b) klientų rizikos (tikimybės, kad klientų lėšos gali būti nusikalstamos kilmės);

c) sandorių pobūdžio (pavyzdžiui, dažnumo, apimties, sandorio šalių);

d) geografinės rizikos (ar apskaitininkas, jo klientai ar kiti padaliniai vykdo veiklą rizikingesnėse vietovėse);

e) kiti rizikos rodikliai, pagrįsti objektyvių veiksnių ir patirties deriniu, pavyzdžiui, priežiūros institucijos platesnis darbas su apskaitininku, informacija apie jo atitikties istoriją, skundai dėl apskaitininko ar jo vidaus kontrolės kokybės, teisėsaugos institucijų informacija apie įtariamą dalyvavimą finansiniuose nusikaltimuose (įskaitant nesąmoningą palengvinimą). Kiti tokie veiksniai gali apimti informaciją iš vyriausybės ar teisėsaugos šaltinių, informatorių ar neigiamas žinias iš patikimų žiniasklaidos priemonių, ypač susijusias su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo pagrindiniais nusikaltimais ar finansiniais nusikaltimais.

4) Priežiūros institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į poveikį, t. y. galimą žalą, jeigu apskaitininkas ar apskaitininkų grupė palengvina pinigų plovimą ar teroristų finansavimą. Net ir nedidelis apskaitininkų skaičius gali padaryti didelę žalą. Tai gali priklausyti nuo:

a) dydžio (t. y. apyvartos), klientų skaičiaus ir tipo, buveinių skaičiaus, sandorių vertės ir panašiai;

b) ryšių su kitomis įmonėmis ar dalyvavimo jų veikloje (tai gali turėti įtakos polinkiui dalyvauti „sluoksniavimo“ veikloje, pavyzdžiui, slėpti sandorio kilmę siekiant legalizuoti turtą).

Siekiant nustatyti apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančių subjektų keliamas rizikas, susijusias su šių subjektų veikla Lietuvoje ir jų galimybėmis vykdyti efektyvią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją, svarbu išskirti juridinius ir fizinius asmenis apibūdinančius duomenis. Juridinių ir fizinių asmenų ir jų teikiamų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų rizikos vertinimui galėtų būti reikšmingi šie duomenys:

- klientų, kuriems teikiamos finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugos, skaičius, išskiriant fizinius ir juridinius asmenis;

- klientų – fizinių asmenų, gyvenančių didelės rizikos trečiosiose valstybėse, arba juridinių asmenų, kurių buveinė (registravimo vieta) yra didelės rizikos trečiojoje valstybėje, skaičius;

- klientų – fizinių politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų (toliau – PEP asmuo) arba juridinių asmenų, kurių bent vienas naudos gavėjas yra PEP asmuo, skaičius;
- klientų, kurių juridinio asmens nuosavybės struktūra atrodo neįprasta arba pernelyg sudėtinga, atsižvelgiant į juridinio asmens veiklos pobūdį, skaičius;
- klientų, kurie patys yra įpareigoti įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, skaičius;
- klientų, kuriems teikiamos paslaugos, verslo sritis / pobūdis ir galimybės veiklą panaudoti pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui;
- klientui teikiamų paslaugų pobūdis, pavyzdžiui, su tarpvalstybiniais sandoriais arba mokesčių struktūrizavimu keliose jurisdikcijose arba lengvatinio apmokestinimo valstybėse susijusios paslaugos, ir klientų, kuriems teikiamos tokios paslaugos, skaičius;
- atsiskaitymų arba sudarytų sandorių su klientais grynaisiais pinigais vertė eurais;
- atsiskaitymų arba sudarytų sandorių su klientais kriptoturtu ir (ar) virtualiąja valiuta vertė eurais;
- klientų, kurių bendrosios metinės pajamos yra labai didelės (pavyzdžiui, lygios arba viršija 1 mln. EUR), skaičius;
- subjekto įgyvendinamos pinigų plovimo prevencijos priemonės ir jų tinkamumas / pakankamumas (pavyzdžiui, kliento tapatybės nustatymas, rizikos vertinimas, operacijų stebėjimas, darbuotojų mokymai);
- bendrosios metinės pajamos, gautos iš apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklos;
- duomenų teikimas FNTT;
- gauti pranešimai iš kitų subjektų.

3.2.1. Informacija, susijusi su klientais

Informacija, apibūdinanti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų klientus, yra viena iš esminių vertinant pačių subjektų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką. Klientų skaičius, rezidavimo arba buveinės valstybė, kliento ar naudos gavėjo buvimas PEP asmeniu, kliento buvimas įpareigotuoju subjektu, atsiskaitymų su klientais būdas ir vertė, bendrosios metinės pajamos, veiklos sritis / pobūdis ir kiti klientus charakterizuojantys požymiai turėtų neabejotinai būti įtraukti į subjekto pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikos vertinimą.

Atskirai būtų verta išskirti kategoriją klientų, kurie patys yra įpareigotieji subjektai, pavyzdžiui, PPTFPI 2 straipsnio 10 dalyje nurodyti patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai (5 punktas), asmenys, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą turtu, kurio vertė lygi arba viršija 10 000 eurų, jeigu atsiskaitoma grynaisiais pinigais (6 punktas),

azartinius lošimus ir loterijas organizuojančios bendrovės (7 punktas), nekilnojamojo turto agentai (brokeriai) (9 punktas), virtualiųjų valiutų keityklų operatoriai ir depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatoriai (toliau – VASP) (10 ir 11 punktai). FATF gairės apskaitininkams minėtų kategorijų klientus išskiria kaip pagrindinius klientų rizikos veiksnius, į kuriuos turėtų atsižvelgti apskaitos paslaugų teikėjai. Iš vienos pusės, klientai, kurie patys yra įpareigoti įgyvendinti pinigų plovimo prevencijos priemones ir tinkamai jas įgyvendina, neturėtų kelti didesnės rizikos, tačiau, iš kitos pusės, reikalavimų neatitinkančios pinigų plovimo prevencijos įgyvendinimas arba visiškas neįgyvendinimas tokių klientų rizikos lygį turėtų pakelti iki didelio.

Pažymėtina, kad atliekamos analizės metu nėra galimybių nustatyti minėtos klientų informacijos, išskyrus nustatytą dalį subjektų, kurie teikė paslaugas VASP (*plačiau apie tai 3.2.10 punkte*), kadangi ja disponuoja tik patys apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai. Tačiau dauguma reikšmingų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų klientus apibūdinančių duomenų bus gaunama nuo 2026 m., kuomet subjektai turės pateikti šiuos duomenis FNTT užpildydami klausimyną (*plačiau apie tai 3.3 punkte*).

3.2.2. Klientui teikiamų paslaugų pobūdis

Klientui teikiamos paslaugos, neapsiribojant plačiaja apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų samprata, gali būti labai skirtingos ir jų įvairovė gali būti atskleista per, pavyzdžiui, paslaugų turinį, teikimo metodus, santykių su klientais trukmę, veiklos mastą. Atitinkamai, vienos paslaugos gali kelti mažesnę arba didesnę pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką – darbo užmokesčio skaičiavimas galėtų būti vertinamas kitaip nei periodinių ataskaitų rengimas, kai dalyvaujama ir kliento vykdomose operacijose, arba nuolatinio kliento konsultacijos pelno mokesčio mokėjimo klausimais kitaip nei vienkartinė konsultacija dėl mokesčių deklaracijos užpildymo.

Kaip pažymėjo Lietuvos auditorių rūmai (toliau – LAR), 2025-08-18 rašte teikdami pastabas dėl informacijos teikimo FNTT aprašo projekto (*plačiau apie aprašą 3.3 punkte*), finansinės apskaitos paslaugos gali būti įvairaus pobūdžio: 1) kliento vardu yra rengiami ir (ar) atliekami mokėjimai, kas smarkiai didina pinigų plovimo riziką, nes apskaitos paslaugų teikėjas tiesiogiai dalyvauja kliento vykdomose operacijose; 2) kliento užsakymu tik sudaromos mokesčių deklaracijos ir (ar) finansinės ataskaitos pagal kliento pateiktus duomenis arba teikiamos darbo užmokesčio apskaičiavimo paslaugos, tiesiogiai nedalyvaujant kliento vykdomose operacijose, kas labai mažina pinigų plovimo riziką. Mokesčių konsultavimo paslaugos gali būti: 1) vienkartinės, atsakant į paprastus klausimus dėl, pavyzdžiui, asmens pajamų deklaracijos užpildymo VMI sistemoje, arba mažos apimties konsultacijos, siaurai paaiškinant mokesčius reglamentuojančių įstatymų taikymą – tokiais atvejais sutartis su klientu gali būti ir nesudaroma, o atlygis už suteiktas paslaugas vienkartinis ir nedidelis; 2) mokesčių konsultacijos teikiamos tarpusavyje nesusijusių asmenų grupei seminarų, mokymų ar

tikslinių susitikimų metu; 3) nuolatinės, kai yra sudaroma sutartis su klientu dėl pastovios mokesčius reglamentuojančių įstatymų taikymo priežiūros; 4) konsultacijos dėl mokesčių įstatymų interpretavimo ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų.

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų rizikos vertinimui būtina atkreipti dėmesį ir į FATF gairėse apskaitininkams nurodytas kai kurias atliekamas funkcijas, kurios yra labiausiai pažeidžiamos potencialių pinigų plovėjų:

a) Finansinės ir mokesstinės konsultacijos – nusikaltėliai gali apsimesti asmenimis, ieškančiais finansinių ar mokesčių konsultacijų, kad paslėptų turtą ir išvengtų būsimo įsipareigojimo.

b) Patika ir bendrovių steigimas – nusikaltėliai gali bandyti supainioti ar paslėpti ryšį tarp nusikalstamu būdu gautų pajamų ir nusikaltėlio, steigdami įmonių struktūras ar kitus sudėtingus teisinius susitarimus (pavyzdžiui, patikos fondus).

c) Nekilnojamojo turto pirkimas ar pardavimas – nusikaltėliai gali naudoti nekilnojamojo turto perleidimus kaip priedangą neteisėtų lėšų pervedimams (sluoksniavimo etapas) arba kaip galutinę šių pajamų investiciją po to, kai jos buvo išplautos (integravimo etapas).

d) Finansinių sandorių vykdymas – nusikaltėliai gali pasitelkti apskaitininkus, kad šie jų vardu atliktų arba palengvintų įvairias finansines operacijas (pavyzdžiui, pinigų įnešimą į sąskaitas arba išėmimą iš jų, mažmenines valiutos keitimo operacijas, čekių išrašymą ir išgryninimą, akcijų pirkimą ir pardavimą, tarptautinių pinigų pervedimų siuntimą ir gavimą ir pan.).

e) Supažindinimas su finansų įstaigomis – nusikaltėliai gali pasinaudoti buhalteriais kaip asmenimis, padedančiais patekti į finansų įstaigas, ar tarpininkais. Tai gali vykti abiem kryptimis, nes nusikaltėliai taip pat gali pasinaudoti finansų įstaigomis, kad būtų supažindinti su apskaitos paslaugų teikėjais.

FATF gairėse apskaitininkams taip pat nurodyta, kad didesnės rizikos sritimi gali būti klientų neišsamių apskaitos įrašų tvarkymas, kuris paaiškėja teikiant apskaitos paslaugas, ir finansinių ataskaitų rengimas, peržiūra ir auditas tais atvejais, jei trūksta profesinės institucijos kontrolės arba nėra reikalaujama taikyti apskaitos ir audito standartus.

Nors apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų pobūdžio detalizavimas galėtų padėti tinkamiau įvertinti paslaugų teikėjo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką, tačiau šiame sektoriaus pažinimo etape toks skirstymas ir informacijos pateikimas FNTT sukeltų dar didesnę administracinę naštą subjektams, ypač tiems, kurių kompetencija pinigų plovimo prevencijos srityje yra ir taip labai ribota. Tikėtina, kad po pirmojo duomenų gavimo ir įvertinimo teikiamos paslaugos bus tikslinamos, siekiant kuo tinkamesnio ir pagal sektoriaus ypatumus pritaikyto rizikos vertinimo ir rizika pagrįstos subjektų priežiūros. Pažymėtina, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai, rengdami savo vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, taip pat

pradėdami dalykinius santykius ir nustatydami savo klientų keliamą riziką, turėtų įvertinti teikiamų paslaugų pobūdį kaip vieną iš riziką mažinančių ar didinančių aplinkybių.

3.2.3. Duomenų teikimas FNTT

Apibendrinus PPTFPĮ nuostatas, reglamentuojančias įpareigotųjų subjektų bendradarbiavimą su FNTT teikiant atitinkamą informaciją, apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų privalomai teikiami pranešimai yra tokie:

- pranešimai apie vienartinį atsiskaitymą su subjektu grynaisiais pinigais, jeigu gaunamų grynujų pinigų suma lygi arba viršija 15 000 EUR ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta (toliau – CTR pranešimai) – PPTFPĮ 20 straipsnio 3 dalis;
- pranešimai apie įtartinas pinigines operacijas (toliau – STR pranešimai) – PPTFPĮ 16 straipsnis;
- pranešimai apie paskirtą vadovaujantį darbuotoją, atsakingą už pinigų plovimo prevencijos įgyvendinimą ir bendradarbiavimą su FNTT (toliau – pranešimai apie MLRO pareigūną) – PPTFPĮ 22 straipsnio 1 dalis.

Analizuojant teikiamus CTR pranešimus, nustatyta, kad šiuo metu FNTT nėra techninių galimybių identifikuoti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų pateiktus pranešimus pagal subjekto pavadinimą. Dėl minėtos priežasties negalima įvertinti, kurie fiziniai ir juridiniai asmenys apskritai teikia CTR pranešimus ir kokią dalį teikiantieji sudaro lyginant su neteikiančiais.

Analizuojant apskritai pateiktų CTR pranešimų skaičių, nustatyta, kad per 2021 m. subjektai pateikė 58 CTR pranešimus, per 2022 m. – 44 CTR pranešimus, per 2023 m. jau tik 9, o per 2024 m. ir 2025 m. I pusmetį buvo pateikta po 1 (žiūrėti diagramą Nr. 4 „Teikiamų CTR pranešimų skaičius“):

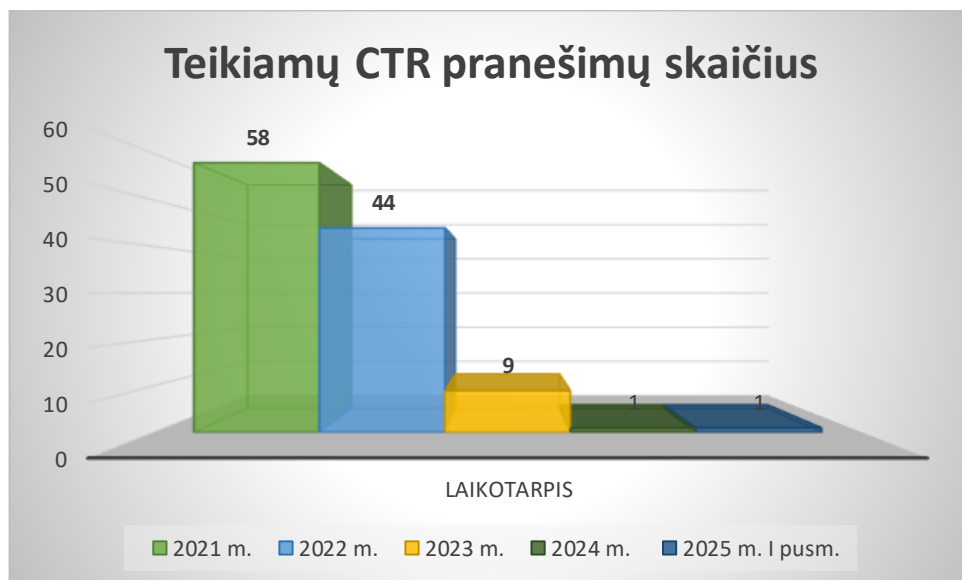

Diagrama Nr. 4 „Teikiamų CTR pranešimų skaičius“

Galima pastebėti, kad pateikiamų CTR pranešimų skaičius nuo 2021 m. pradėjo mažėti, kol 2024 m. ir 2025 m. I pusmetį jų buvo vos po vieną, nors pačių subjektų, teikiančių paslaugas, atvirkščiai – padaugėjo. Tokį drastišką sumažėjimą galima būtų susieti su nuo 2022 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusi Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymu²⁷, nustatiusiu, kad atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija penkių tūkstančių eurų arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta.

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, galima teigti, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai arba neteikė / neteikia CTR pranešimų dėl teisės aktų reikalavimų nežinojimo, arba tiesiog dėl nebevykdomų / beveik nebevykdomų atsiskaitymų už paslaugas grynaisiais pinigais.

Analizuojant teikiamus STR pranešimus, nustatyta, kad iš analizuojamų 1910 juridinių asmenų šiuos pranešimus 2021 m. teikė 1 bendrovė, 2022 m. teikė 3 bendrovės, 2023 m. teikė 2 bendrovės, 2024 m. neteikė nei viena bendrovė, 2025 m. I pusmetį teikė 2 bendrovės. Iš viso iš analizuojamų bendrovių STR pranešimus yra teikusios 6 bendrovės, todėl 99,7 % bendrovių niekada nėra teikusios STR pranešimų, o iš analizuojamu laikotarpiu pateiktų STR pranešimų (13) 2 bendrovės pateikė po 4 STR pranešimus, kas sudaro apie 62 % visų pateiktų STR pranešimų. Pažymėtina, kad nė vienas fizinis asmuo, vykdamas apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, analizuojamu laikotarpiu nėra pateikęs STR pranešimų.

Per 2021 m. analizuojamos bendrovės pateikė 1 STR pranešimą, per 2022 m. – 6 STR pranešimus, 2023 m. pateikė 4 STR pranešimus, 2024 m. nepateiktas nei vienas STR pranešimas, o per 2025 m. I pusmetį pateikti 2 STR pranešimai (žiūrėti diagramą Nr. 5 „Teikiamų STR pranešimų skaičius“):

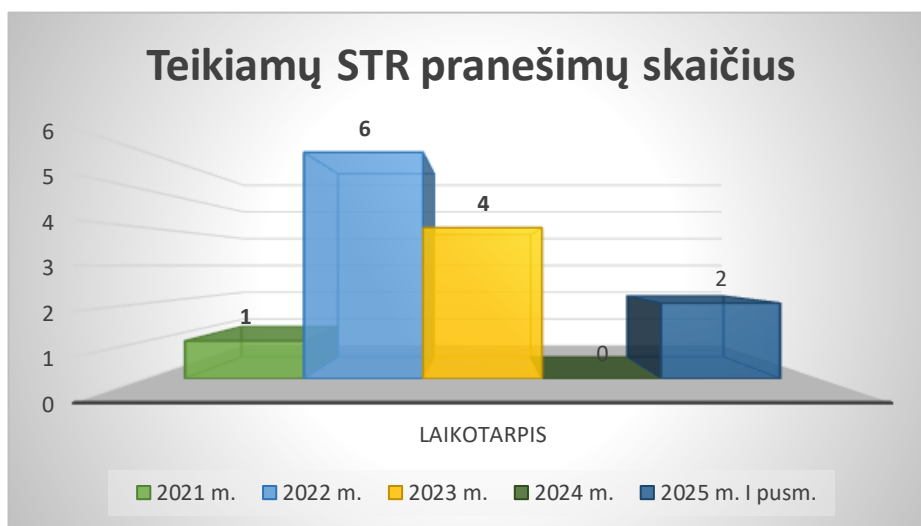

Diagrama Nr. 5 „Teikiamų STR pranešimų skaičius“

²⁷<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/4a6af840f87111ecbfe9c72e552dd5bd?fbclid=IwAR0AHiVvBSYI2nG4xSdg2UpdEUeXK63UwuDX2UVyEVL4D5LX6awB9kKE5HY>

Analizuojant pateiktų STR pranešimų turinį, nustatyta, kad:

- 4 atvejais ta pati bendrovė pranešė apie iš kliento sąskaitos įvykdytus mokėjimus pagal apgaulės būdu atsiųstas sąskaitas faktūras.
- 1 atveju bendrovė pranešė apie kliento įtartinas pirkimo-pardavimo operacijas, susijusias su nelogišku prekių judėjimu, pardavėjais iš trečiųjų šalių ir negalėjimu paaiškinti vykdomų operacijų prasmės.
- 1 atveju bendrovė pranešė apie į kliento sąskaitą įnešamas dideles grynųjų pinigų sumas ir į sąskaitą gaunamus neaiškios paskirties mokėjimus iš tų pačių įmonių.
- 3 atvejais bendrovė pranešė apie klientų, kurie prekiauja automobiliais, vykdomus sandorius, galimai susijusius su tarptautinių finansinių sankcijų pažeidimais.
- 1 atveju bendrovė pranešė apie nutrauktus dalykinius santykius su virtualiųjų valiutų operatoriaus paslaugas teikiančiu klientu, kuris paprašė pasirašyti grynųjų pinigų indėlį, kad būtų dirbtinai padidintas akcinis kapitalas.
- 1 atveju bendrovė pranešė, kad iš kliento valdomų įmonių be sutarčių yra pervedami pinigai, kurie yra išgryninami.
- 1 atveju bendrovė, teikianti ir teisinės paslaugas, pranešė apie klientą, kuris pateikė susijusius dokumentus, apibūdinančius įmonės veiklą, jos vadovą ir naudos gavėjus. Išnagrinėjus pateiktus dokumentus, kilo įtarimų dėl planuojamos vykdyti arba vykdomos veiklos teisėtumo, taip pat dėl lėšų kilmės.
- 1 atveju bendrovė pranešė apie kliento sandorį grynaisiais pinigais, kurio tikslas ir naudos gavėjas nebuvo aiškūs.

Analizuojant su STR pranešimų teikimu susijusią informaciją, priežastys, aiškinančios, kodėl toks nedidelis STR pranešimus teikiančių bendrovių skaičius ir STR pranešimų apskritai neteikia individualiai veiklą vykdančias asmenys, gali būti aiškinamos labai įvairiai. Iš esmės priežastys, dėl kurių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai neteikia STR pranešimų, dažnu atveju yra tos pačios, kurios galioja daugumai kitų įpareigotųjų subjektų. Kaip buvo pažymėta 2025 m. PPPV Atitikties skyriaus atliktoje pranešimų apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius neteikimo priežasčių vertinimo 2020–2024 m. apžvalgos projekte, galimos STR pranešimų neteikimo priežastys būtų:

- *Nepakankamos įpareigotųjų subjektų žinios apie teisinės prievoles, įgyvendinant PPTFPĮ nustatytus reikalavimus, galimo pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus bei STR pranešimų teikimo procedūras.*

Teorinės, o ypač praktinės, pinigų plovimo prevencijos priemonių ir jų taikymo žinios yra pagrindas, be kurio jokie PPTFPĮ ir jį detalizuojantys poįstatyminiai teisės aktai, įskaitant galimo pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus, negali būti tinkamai

įgyvendinti. Dėl minėtos priežasties pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimas negali būti atsiejamas nuo mokymų šiomis temomis, kurios būtų adaptuotos pagal vykdomos veiklos ypatumus, įtraukiant ne tik Lietuvos Respublikos teisės aktus, bet ir atitinkamas FATF rekomendacijas.

Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijos (toliau – LBAA) internetiniame tinklalapyje buvo rastas kvietimas dalyvauti FNNT atstovų 2025-04-16 vedamuose mokymuose „Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisinio reguliavimo naujienos ir NRV pristatymas“²⁸ ir 2024-09-10 mokymuose „Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos tvarkos, klaidos, taikytos sankcijos buhalteriams ir auditoriams“²⁹, taip pat 2025-01-28 advokatų kontoros „Ellex Valiūnas ir partneriai“ parengtuose mokymuose „Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisinio reguliavimo naujienos ir atnaujinti LBAA procedūrų šablonai“³⁰ ir 2024-09-24 advokatės Lauros Beinorienės mokymuose „Pinigų plovimo prevencija, administracinė ir baudžiamoji teisė“³¹. Iš minėtų mokymų tik vienuose galėjo mokamai dalyvauti ir ne LBAA nariai, visi kiti mokymai buvo skirti tik LBAA nariams. Atkreiptinas dėmesys, kad LBAA narių (2025 m. birželio mėn. duomenimis) yra 701, nors sektoriaus dydis gali būti net 10 kartų didesnis, todėl LBAA nariais nesantiems asmenims mokymai arba informacija apie juos yra ne visuomet prieinami. Nepaisant to, viešuosiuose šaltiniuose buvo rasta nemažai komercinių mokymų šia tema, pavyzdžiui, „AML mokymai“³² ir „Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo taikymas įpareigotiems subjektams“³³, todėl galimybių kelti savo kompetenciją šioje srityje tikrai yra, tačiau esminė problema yra ne mokymų nebuvimas, o apskritai nežinojimas, kad yra pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai ir kad privaloma juos įgyvendinti.

- *Nepakankamas mokymų ar vidinių procedūrų įgyvendinimas. Dalis įpareigotųjų subjektų neturi įdiegtų vidaus kontrolės procedūrų, neturi paskirtų vadovaujančiųjų darbuotojų, kurie organizuotų PPTFPĮ nustatytų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą ir bendradarbiavimą su FNNT. Be to, dažnu atveju procedūros egzistuoja tik formaliai ir realiai neveikia.*

Išsamiai apie paskirtus vadovaujančius darbuotojus bus rašoma toliau analizėje, verta paminėti tik tiek, kad atsižvelgiant labai didelį sektoriaus subjektų skaičių, įskaitant ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjus, kurie vykdo veiklą neinformavę Registrų centro arba VMI,

²⁸ <https://www.lbaa.lt/slides/pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencijos-teisinio-reguliavimo-naujienos-ir-nrv-pristatymas-97>

²⁹ <https://www.lbaa.lt/slides/pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencijos-tvarkos-klaidos-taikytos-sankcijos-buhalteriams-ir-auditoriams-63>

³⁰ <https://www.lbaa.lt/slides/pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencijos-teisinio-reguliavimo-naujienos-ir-atnaujinti-lbaa-proceduru-sablonai-82>

³¹ <https://www.lbaa.lt/slides/pinigu-plovimo-prevencija-administracine-ir-baudziamoji-teise-17>

³² <https://mokymuklubas.lt/seminaras/aml-mokymai-2024/>

³³ <https://www.countline.lt/renginys/pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencijos-praktinis-taikymas/>

pranešimų apie paskirtus vadovaujančius darbuotojus yra labai mažai ir tikėtina, kad apskritai toks paskyrimas dauguma atvejų yra labai formalus. Taip pat tikėtina, kad formalios yra ir vidinės procedūros, patvirtintos tik todėl, kad „reikia turėti“, tačiau realiai jos nėra parengtos atsižvelgiant į subjekto teikiamų paslaugų pobūdį, klientų požymius, rizikos veiksnius ir kitas reikšmingas aplinkybes, ir praktikoje nėra taikomos.

Pažymėtina, kad LBAA savo internetiniame tinklalapyje siūlo įsigyti parengtas pavyzdines tvarkas, skirtas įgyvendinti teisinius pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus³⁴. LBAA teigia, kad jas ruošiant buvo stengiamasi apžvelgti į visus galimus buhalterinės apskaitos paslaugas teikiančių įmonių veiklos aspektus ir jos yra atnaujintos pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir suderintas su FNTT (LBAA iš tiesų konsultavosi su PPPV Atitikties skyriaus teisininkais dėl pavyzdinių tvarkų atnaujinimo). LBAA pabrėžia, kad svarbu ne tik turėti patvirtintas procedūras, bet ir jų laikytis.

- *Dėl žinių stokos kylančios abejonės dėl konfidencialumo pažeidimo ar kliento privatumo bei duomenų apsaugos.*

Manytina, kad dažnu atveju apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai STR pranešimų teikimą įsivaizduoja tarsi tam tikrą kliento išdavystę, pasireiškiančią ne tik baime atskleisti konfidencialius kliento duomenis, už ką gali grėsti teisinė atsakomybė, bet ir grėsme prarasti esamus ir vėliau įgyti naujus klientus. Tačiau šis klausimas gali būti išspręstas ugdant kompetencijas pinigų plovimo prevencijos srityje, ypač iš FNTT pusės būtų naudinga pabrėžti PPTFPĮ 16 straipsnio 13 dalyje nurodytą informaciją, kad įpareigotieji subjektai nėra atsakingi klientui už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą ir žalą, padarytą atliekant PPTFPĮ 16 straipsnyje nustatytas pareigas ir veiksmus, kad teisinė atsakomybė nėra traukiami ir įpareigotųjų subjektų vadovai ar kiti darbuotojai, kurie informaciją apie įtariamą pinigų plovimą ar teroristų finansavimą arba apie kliento vykdomas įtartinas pinigines operacijas ar sandorius gera valia praneša savo darbovietės atsakingiems darbuotojams arba FNTT, ir dėl šių veiksmų jiems negali būti taikomos drausminio poveikio priemonės. Taip pat būtų pravartu akcentuoti, kad PPTFPĮ nurodyta informacija, kurią gauna FNTT, negali būti skelbiama ar perduodama kitoms valstybės valdymo, kontrolės ar teisėsaugos institucijoms, kitiems asmenims, išskyrus PPTFPĮ ir kituose įstatymuose nustatytus atvejus (PPTFPĮ 23 straipsnio 1 dalis).

- *Reti ar formalūs priežiūros institucijų tikrinimai, ypač pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo srityje.*

PPPV Priežiūros skyrius iš tiesų atliko labai nedaug apskaitos paslaugas teikiančių subjektų patikrinimų (*plačiau apie tai 2.3 punkte*) ir iš viso neatliko mokesčių konsultavimo paslaugas

³⁴ <https://www.lbaa.lt/pinigu-plovimo-ir-ar-teroristu-finansavimo-prevencijos-priemoniu-igyvendinimo-tvarkos-pavyzdys>

teikiančių subjektų patikrinimų. Tai yra reikšminga aplinkybė, kuri sudaro įspūdį, kad pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai, nors ir egzistuoja, bet niekas jų įgyvendinimo netikrina, todėl gali būti laikomi tik tam tikrais formalumais, kurių gali būti nesilaikoma. Atkreiptinas dėmesys, kad PPPV Priežiūros skyriaus atliekami įpareigotųjų subjektų patikrinimai yra išsamūs, apimantys visus pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo aspektus, įskaitant, kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymą ir tikrinimą, rizikos vertinimu pagrįsto metodo įdiegimą, kliento pažinimo reikalavimų įgyvendinimą, dalykinių santykių ir kliento operacijų stebėseną, pranešimų teikimą FNTP, registracijos žurnalų tvarkymą ir informacijos saugojimą, kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo informacijos atnaujinimą, tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, bet jais neapsiribojant.

- *Kai kada įpareigotųjų subjektų (pvz., teisinių paslaugų teikimas) klientai atsisako bendradarbiauti ir nepateikia privalomų duomenų ar dokumentų, reikalingų klientų tapatybės nustatymui, verslo santykių pobūdžio bei lėšų ar turto kilmės vertinimui. Tokie atvejai ne tik apsunkina prevencinių procedūrų vykdymą, bet ir sudaro riziką, kad įpareigotieji subjektai gali nesąmoningai ar sąmoningai neįgyvendinti teisės aktų reikalavimų, siekdami išlaikyti klientą ar išvengti administracinės naštos.*

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugos iš esmės yra komercinės paslaugos, skirtos finansinei naudai gauti, todėl paslaugų teikėjams svarbu išlaikyti esamus ir pritraukti naujus klientus. Duomenų, susijusių su tinkamu pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, pobūdis gali sukelti klientams (potencialiems klientams) pasipriešinimą ir nenorą juos teikti. Tačiau jeigu visi be išimties apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai vienodai reikalautų privalomos informacijos ir nebūtų galimybės niekur gauti paslaugų be šios informacijos pateikimo, pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencija būtų įprasta praktika, dėl kurios niekas neprieštarautų.

- *Klaidingas ne finansų sektoriaus įpareigotųjų subjektų įsitikinimas, kad jų veikla „nerizikinga“ ir nėra patraukli pinigų plovimui ar teroristų finansavimui, ypač aktualu smulkioms profesinėms veikloms, pvz., finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys asmenys.*

Požiūris, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimas nėra niekuo susijęs su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, susiformuoja iš kompetencijos šioje srityje trūkumo. Dėl šios priežasties atspirties taškas, nuo kurio reikėtų pradėti spręsti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų sektoriaus problemas, yra teorinių ir praktinių pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo žinių, įskaitant specifines rizikas tik šiame sektoriuje, įgijimas.

Šalia išvardintų STR pranešimų neteikimo priežasčių dar galima būtų pridurti ir tai, kad labai dažnai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai galvoja neturintys galimybių nustatyti

įtartinų klientų veiklos, kadangi atlieka labai siauras funkcijas, neturi prieigos prie kliento sąskaitų ir tam tikrų dokumentų ar dėl kitų objektyvių priežasčių. Būtina akcentuoti, kad iš šių subjektų nėra tikimasi, kad jie ištirs savo klientų veiklą, tačiau, atsižvelgiant į jų žinias apie klientą ir jo verslą, įgytas per ilgesnį laikotarpį bendradarbiaujant profesinėje srityje, verslo santykių metu jie gali būti gerai pasirengę nustatyti ir aptikti pokyčius kliento darbo pobūdžio ar veiklos srityje. Žinoma, tai negalioja, kai suteikiamos vienkartinės paslaugos, tačiau pagal suteikiamų paslaugų turinį taip pat galima atpažinti įtartiną klientą ar jo veiklą.

Analizuojant pranešimus apie MLRO pareigūnus, nustatyta, kad iš 1 910 juridinių asmenų iki 2025-11-30 atsakingą asmenį paskyrė ir apie jį informavo FNTT tik 399 bendrovės (20,9 %), visi kiti juridiniai asmenys neinformavo FNTT apie minėto asmens paskyrimą, tikėtina, kad ir atsakingo asmens nepaskyrė, kadangi PPFTPI reikalavimas dėl vadovujančių darbuotojų, kurie organizuotų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą ir bendradarbiautų su FNTT, paskyrimo ir pranešimo raštu apie juos FNTT yra įtvirtintas toje pačioje PPTFPI nuostatoje (20 straipsnio 1 dalyje). Tuo tarpu iš 3 307 fizinių asmenų apie paskirtą vadovaujantį asmenį FNTT pranešė vos 15 asmenų (0,45 %).

Pastebėtina, kad nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojusio reikalavimo apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančioms subjektams pranešti apie tai Registrų centrui arba VMI, apie paskirtą MLRO pareigūną FNTT pranešė 102 fiziniai ir juridiniai asmenys, kas sudaro 24,64 % visų prasinešusiųjų (informacija apie MLRO pareigūną turima nuo 2013 m.).

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta analizuojant FNTT turimą informaciją apie paskirtus MLRO pareigūnus, galima teigti, kad reikalavimas paskirti vadovaujantį darbuotoją, kuris organizuotų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą ir bendradarbiautų su FNTT, ir pranešti apie šį asmenį FNTT yra vienas iš formalių ir nesudėtingai įgyvendinamų PPTFPI reikalavimų, todėl toks mažas apie tai pranešusių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų skaičius signalizuoja apie rimtas pinigų plovimo prevencijos spragas.

Taip pat labai svarbi aplinkybė, sudaranti prielaidas teigti, kad subjektas netinkamai įgyvendina pinigų plovimo prevencijos priemones, yra priešinga informacija, kuomet subjektas paskiria MLRO pareigūną ir apie jį praneša FNTT, tačiau neturi žymos apie teikiamas apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas. Patikrinus informaciją, nustatyta, kad iš 414 subjektų, pranešusių FNTT apie MLRO pareigūno paskyrimą, net 181 iki 2025-08-14 (juridiniai asmenys) ir iki 2025-07-31 (fiziniai asmenys) nebuvo informavę atitinkamai Registrų centro arba VMI apie vykdomą apskaitos ir / ar mokesčių konsultavimo veiklą.

Būtina pažymėti, kad praktikoje dažnai pasitaiko atveju, kai atliekant subjekto patikrinimą, subjektas pateikia dokumentus, kuriuose MLRO pareigūnas būna paskirtas anksčiau nei patikrinimo pradžia ir pateikia paaiškinimą, esą nežinojo, kad apie paskyrimą reikia informuoti FNTT.

3.2.4. Apie bendroves gauti pranešimai iš institucijų, įstaigų ar kitų subjektų

PPPV Priežiūros skyriuje yra kaupiama ir analizuojama iš valstybės institucijų, įstaigų, fizinių ir juridinių asmenų gaunama neigiama informacija. Nuo 2021-07-01 iki 2025-11-01 buvo gauta minėtos informacijos dėl 4 apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių bendrovių.

Pažymėtina, kad apie visas šias bendroves ir galimai jų vykdomus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo pažeidimus pranešė tas pats fizinis asmuo, kuris, kaip nustatyta, yra Bendrovės D, kurios Registrų centre nurodytas veiklos tikslas – didmeninė ir mažmeninė prekyba, paslaugų teikimas, vadovas. Pranešėjas visus kartus beveik identišškai nurodo, kad skundžiamos bendrovės galimai pažeidžia PPTFPI ir Finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems juridiniams asmenims ir šias paslaugas savarankiškai teikiantiems asmenims, taip pat asmenims, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, tinkamai nevykdydamos klientų tapatybės nustatymo, taip pat nepaskirdamos asmens, kuris organizuotų prevencinių priemonių įgyvendinimą bei nevykdydamos klientų dalykinių santykių stebėsenos.

Patikrinus FNTT turimą informaciją apie paskirtus MLRO pareigūnus nustatyta, kad nė viena iš skundžiamų bendrovių iš tikrųjų ir nėra pranešusi apie paskirtą atsakingą asmenį, taip pat visų minėtų bendrovių direktorius yra tas pats fizinis asmuo, todėl tikėtina, kad informacija pateikta siekiant pakenkti skundžiamų bendrovių vadovui ir gali būti siejama su pranešėjo ir bendrovių vadovo tarpusavio santykiais.

3.2.5. Kiti rizikos vertinimui reikšmingi duomenys

Prie kitų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų rizikos vertinimui reikšmingų duomenų galima priskirti:

- subjekto įgyvendinamos pinigų plovimo prevencijos priemonės ir jų tinkamumas / pakankamumas (pavyzdžiui, kliento tapatybės nustatymas, rizikos vertinimas, operacijų stebėjimas, darbuotojų mokymai);
- bendrosios metinės pajamos, gautos iš apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklos;
- subjekto buvimas juridiniu asmeniu;
- su teikiamomis apskaitos ar mokesčių konsultavimo nesusijusių paslaugų teikimas, kaip kita subjekto vykdoma veikla.

Tinkamas pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimas padėtų pasiekti pagrindinį apskaitos specialistų ar mokesčių konsultantų tikslą, atitinkantį jų profesinius įsipareigojimus – vengti

padėti nusikaltėliams ar palengvinti nusikalstamų veikų padarymą. Tačiau būtina pažymėti, kad prevencijos priemonių įgyvendinimo tinkamumas / pakankamumas realiai gali būti įvertintas tik atlikus subjekto patikrinimą. Dėl minėtos priežasties informacijos FNTT teikimo metu gauti atsakymai į klausimus, susijusius su didesnės pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikos egzistavimo nustatymu pradedant dalykinius santykius su klientu, sustiprintų kliento tapatybės nustatymo priemonių taikymu didesnės rizikos klientams ir darbuotojų dalyvavimu mokymuose pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos temomis arba tokių mokymų rengimu, gali neturėti reikšmingo poveikio bendram rizikos vertinimui, tačiau labai tikėtina, kad minėti klausimai turės įtakos subjektų savikontrolei.

Informacija apie bendrąsias metines pajamas, gautas iš apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklos, bus renkama nuo 2026 m. subjektams teikiant šiuos duomenis FNTT klausimyne (*plačiau apie tai 3.3 punkte*). Pajamų, gautų teikiant paslaugas, dydis yra reikšmingas papildomas kriterijus ne tik subjekto rizikos vertinimui, bet ir bendram subjekto ir jo veiklos pažinimui. Pažymėtina, kad dalies apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų duomenys apie bendrąsias pajamas buvo gauti iš LAR, kurie, prižiūrėdami auditorių veiklą, taip pat renka informaciją apie auditorių vykdomas kitas veiklas ir jų pagrindu gautas pajamas (*plačiau apie tai 3.2.6 punkte*).

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų veiklą vykdančio subjekto buvimas juridiniu asmeniu nėra automatiškai laikomas didesnę pinigų plovimo riziką keliančiu veiksmu, bet kokių atveju kiekvieno juridinio asmens rizika turėtų būti vertinama individualiai. Tačiau atliekamos analizės ribose, vadovaujantis atitinkamomis FATF rekomendacijomis, juridinių asmenų pinigų plovimo rizika turėtų būti laikoma didesne už fizinių asmenų pinigų plovimo riziką dėl šių pagrindinių priežasčių:

- 1) naudos gavėjų ir kontrolės skaidrumo stoka – juridiniai asmenys gali būti naudojami tikrųjų naudos gavėjų tapatybei nuslėpti, teisinės nuosavybės nuo faktinės kontrolės atskyrimui, nominalių akcininkų, vadovų ar patikėtinių naudojimui;
- 2) didesnis struktūrų ir sandorių sudėtingumas – juridiniams asmenims dažnai būdingos daugiasluoksnės nuosavybės struktūros, grupiniai ryšiai tarp skirtingų jurisdikcijų, vidaus grupės sandoriai, neturintys aiškios ekonominės logikos;
- 3) didesnė rizika būti naudojamiems lėšų „sluoksniavimui“;
- 4) didesnės sandorių apimtys ir vertės – juridiniai asmenys paprastai vykdo didesnę sandorių skaičių, didesnės vertės mokėjimus ir dažnesnius tarpvalstybinius pervedimus.

Kita duomenų, svarbių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų rizikos vertinimui, grupė yra kitos subjekto veiklos, nesusijusios su teikiamomis apskaitos ar

mokesčių konsultavimo paslaugomis, vykdymas, kuris iš dalies gali būti priskiriamas paslaugų rizikai. Praktikoje dažniausiai pasitaikančių veiklų kombinacijos yra tokios:

- apskaitos ar mokesčių konsultavimo ir audito paslaugos (auditoriai ar audito įmonės);
- apskaitos ar mokesčių konsultavimo ir patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugos;
- apskaitos ar mokesčių konsultavimo ir nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugos;
- mokesčių konsultavimo paslaugos, teikiamos advokatų ir jų padėjėjų.

Visos šios veiklos išsamiau aptariamose tolesniuose analizės punktuose, siekiant atskleisti kiekvienos veiklos sąsajas, ypatumus ir galimą problematiką.

3.2.6. Auditoriai ar audito įmonės, teikiančios apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas

PPTFPI 2 straipsnio 10 dalies 1 punkte nustatyta, kad auditoriai, kurie audito veikla verčiasi savarankiškai, ar audito įmonės (toliau – auditoriai) yra kiti įpareigotieji subjektai, kurių priežiūrą dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo, vadovaujantis PPTFPI 4 straipsnio 6 dalimi, atlieka LAR. Pažymėtina, kad auditoriai teikia ne vien tik finansinių ataskaitų audito paslaugas, bet ir apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas. LAR, vykdydami PPTFPI pavestas funkcijas, į priežiūros sritį įtraukia visas auditorių teiktas paslaugas, įskaitant ir apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas. Kadangi dėl savo teikiamų paslaugų pobūdžio auditoriai patenka į dviejų institucijų priežiūros apimtį, rengiant informacijos FNTT teikimo aprašo projektą (*plačiau apie aprašo projektą 3.3 punkte*), iškilo perteklinės priežiūros ir papildomos biurokratinės naštos auditoriams klausimas.

Siekiant efektyvaus LAR ir FNTT bendradarbiavimo užtikrinant PPTFPI nustatytas įpareigotųjų subjektų priežiūros funkcijas, buvo suorganizuotas minėtų institucijų nuotolinis susitikimas, kuriame buvo ieškoma būdų, kaip tinkamai vykdyti auditorių priežiūrą. Taip pat FNTT atsižvelgė į LAR pateiktus argumentus ir pastabą dėl informacijos teikimo FNTT aprašo priedo (*plačiau apie aprašo projektą 3.3 punkte*), todėl auditoriai, kartu teikiantys ir apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas, nebus įtraukiami į tolesnį klausimyno, skirtą apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjams, pildymą ir jo pagrindu atliekamą rizikos vertinimą. Iš savo pusės LAR nurodė, kad visą reikiamą informaciją, susijusią su auditorių, kurie taip pat teikia ir apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas, galės pateikti FNTT ir yra pasiruošę suderinti ir atnaujinti duomenų kaupimo anketas, siekiant užtikrinti visoms šalims reikalingos informacijos kaupimą ir, prireikus, jos pateikimą FNTT.

Atliekant analizę buvo gauta informacija apie auditorius, kurie teikia apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas, įskaitant pajamų, gaunamų iš paslaugų, dalį visų pajamų atžvilgiu. Nustatyta, kad 113 auditorių teikia apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas, iš jų apskaitos

ir mokesčių konsultavimo paslaugas teikia 58 auditoriai, tik apskaitos paslaugas teikia 24 auditoriai, o tik mokesčių konsultavimo paslaugas teikia 31 auditorius (diagrama Nr. 6 „Auditorių teikiamos apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugos“). Pažymėtina, kad iš 113 auditorių, teikiančių apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo paslaugas, 112 yra audito įmonės ir tik 1 yra auditorius, kuris audito veikla verčiasi savarankiškai.

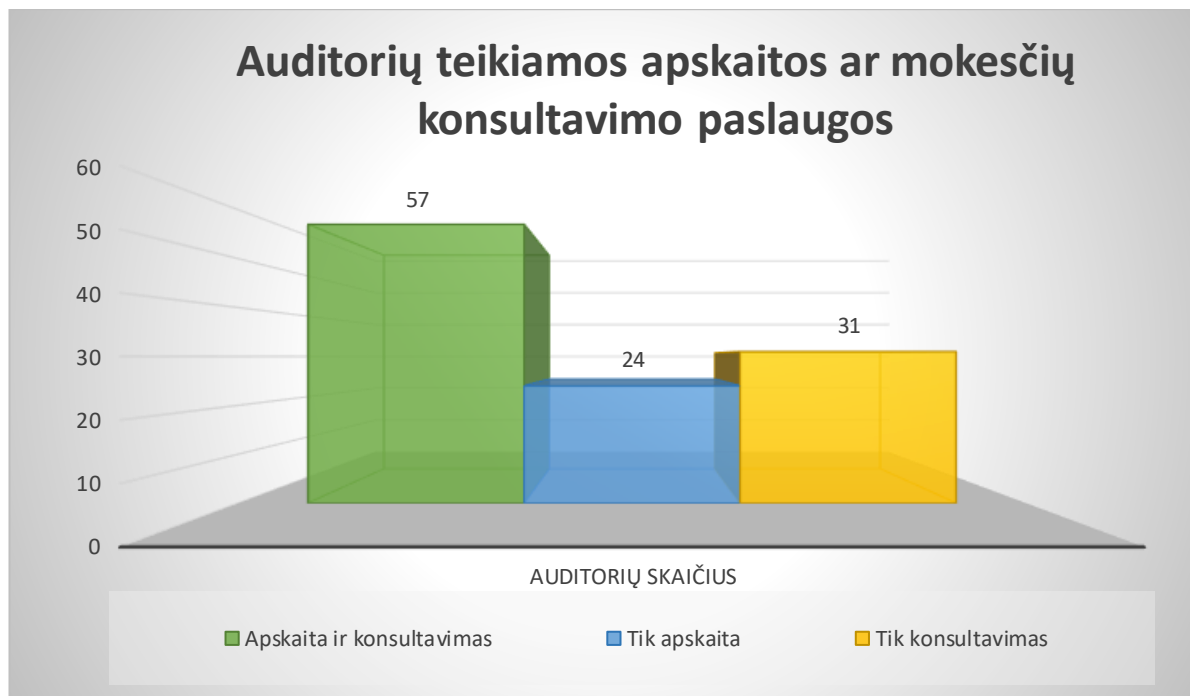

Diagrama Nr. 6 „Auditorių teikiamos apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugos“

Analizuojant LAR pateiktą informaciją apie auditorių pajamų, gaunamų iš apskaitos ir (ar) mokesčių teikimo paslaugų, dalį visų pajamų atžvilgiu, nustatyta, kad už apskaitos paslaugų teikimą pajamų dalis svyruoja nuo 0,38 iki 98,83, o už mokesčių konsultavimo paslaugų teikimą – nuo 0,02 iki 100 %. Pažymėtina, kad net 41 auditoriaus, teikiančio apskaitos paslaugas, pajamų dalis, gaunama iš šių paslaugų, yra didesnė nei 50, kai tuo tarpu tik 2 auditorių, teikiančių mokesčių konsultavimo paslaugas, ši dalis yra didesnė nei 50. Tikėtina, kad tai galima paaiškinti tuo, kad mokesčių konsultavimo paslaugos dažniausiai yra tiesiog pigesnės. Iš duomenų apie pajamas analizės taip pat galima padaryti išvadą, kad iš 89 auditorių 46,1 % auditorių iš apskaitos paslaugų teikimo gaunamos pajamos sudaro daugiau negu pusę visų gaunamų pajamų.

Pažymėtina, kad patikrinus Registrų centro duomenis, nustatyti:

- auditoriai, kurie neturi žymų apie vykdomą apskaitos ir (ar) mokesčių konsultavimo veiklą;
- auditoriai, turintys žymas apie apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, tačiau LAR pateikti duomenys tik apie vieną iš veiklų;

- auditoriai, kurie be apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų taip pat vykdo patikos ir (ar) bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjų arba nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikėjo veiklą.

Nustatyta, kad iš 113 auditorių žymas apie vykdomą apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą, kuri sutampa su LAR pateikta informacija, turi tik 38 auditoriai. Dar 10 auditorių duomenys, esantys Registrų centre, ir duomenys, pateikti LAR, nesutampa – Registrų centrui pateikti duomenys apie apskaitos ir mokesčių konsultavimo veiklą, o LAR duomenimis, yra vykdoma tik viena iš veiklų. Taip pat dar 9 auditorių atvejų nustatyta priešinga situacija, kuomet pagal LAR pateiktus duomenis auditorius vykdo apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, tačiau Registrų centrui pranešta tik apie vieną iš veiklų. Pabrėžtina, kad 56 auditoriai, tai yra daugiau negu pusė, nėra informavę Registrų centro (atitinkamai fizinis asmuo – VMI) apie vykdomą apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą.

Labai svarbu ir tai, kad 9 auditoriai be jau minėtų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų vykdo ir kitą veiklą, kurios vykdymas pagal PPTFPĮ priskirtinas kitų įpareigotųjų subjektų veiklai:

- 1) patikos paslaugų teikėjo veiklą (1 auditorius);
- 2) bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjo veiklą (6 subjektai);
- 3) patikos ir bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjo veiklą (1 subjektas);
- 4) nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikėjo veiklą (1 subjektas).

Patikrinus FNTT turimą informaciją apie paskirtus MLRO pareigūnus, nustatyta, kad iš 113 auditorių apie paskirtą MLRO pareigūną FNTT nepranešė 17 auditorių (15 %).

Tikėtina, kad LAR nežino apie jų renkamos ir Registrų centre esančios informacijos apie auditorių vykdomos apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklos neatitikimus; apie auditorius, kurie vykdo apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą nepranešę apie tai Registrų centrui (fizinis asmuo – VMI); apie auditorių vykdomą patikos ir (ar) bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjų arba nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikėjo veiklą; apie nepraneštus duomenis FNTT dėl paskirtų MLRO pareigūnų. Todėl būtina paaiškėjusia informacija pasidalyti su LAR ir nuspręsti dėl tinkamos auditorių veiklos priežiūros, kiek tai susiję su FNTT funkcijoms priskirta šių subjektų vykdoma ne audito veikla.

3.2.7. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, teikiantys bendrovių steigimo ar administravimo paslaugas

PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 5 punktas nustato, kad patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai yra kiti įpareigotieji subjektai, kurių pinigų plovimo ir teroristų

finansavimo priemonių įgyvendinimo priežiūra, vadovaujantis PPTFPĮ 4 straipsnio 9 dalimi, priskirta FNTT.

Registrų centro pateiktos informacijos apie juridinius asmenis, vykdančius bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikimo veiklą, analizės metu nustatyta, kad 240 juridinių asmenų taip pat teikia apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas. Patikrinus FNTT turimus duomenis apie paskirtus MLRO pareigūnus, nustatyta, kad net 184 (76,7 %) subjektai nėra pranešę FNTT apie paskirtus MLRO pareigūnus.

Išanalizavus Registrų centro pateiktus duomenis apie juridinius asmenis, vykdančius patikos paslaugų teikimo veiklą, analizės metu nustatyta, kad 33 juridiniai asmenys teikia ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas. Patikrinus FNTT turimus duomenis apie paskirtus MLRO pareigūnus, nustatyta, kad tik 4 subjektai yra pranešę FNTT apie paskirtus MLRO pareigūnus, vadinasi, net 29 (87,9 %) to nėra padarę.

Patikrinus VMI pateiktą informaciją apie fizinius asmenis, teikiančius patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugas, nustatyta, kad 141 fizinis asmuo kartu yra ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai. Patikrinus FNTT turimus duomenis apie paskirtus MLRO pareigūnus, nustatyta, kad taip pat tik 4 asmenys yra pranešę apie paskirtus MLRO pareigūnus, todėl net 137 (97,2 %) yra nepranešę FNTT.

FATF gairėse apskaitininkams pabrėžta, kad paslaugos, susijusios su bendrovių ir patikos fondų steigimu ir valdymu, laikomos ypač pažeidžiama sritimi pinigų plovimo aspektu. Nusikaltėliai gali ieškoti galimybių išlaikyti nusikalstamu būdu įgyto turto kontrolę, tuo pačiu trukdydami teisėsaugos institucijoms nustatyti turto kilmę ir savininkus. Nusikaltėliai mano, kad įmonės, dažnai patikos fondai ir kiti panašūs teisiniai susitarimai yra tinkamos priemonės šiam tikslui pasiekti.

PPPV Priežiūros skyrius 2021–2024 m. laikotarpiu atliko 9 juridinių asmenų, teikiančių bendrovių steigimo paslaugas, patikrinimus, siedamas juos su VASP veiklą vykdančių bendrovių steigimu ir šie steigėjai buvo pakankamai išsamiai išanalizuoti 2022-2023 m. VASP strateginėse analizėse. Pažymėtina, kad tik vieno subjekto patikrinimo atveju nebuvo nustatyta PPTFPĮ pažeidimų, visų kitų patikrinimų metu PPTFPĮ pažeidimai buvo nustatyti.

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, laikytina, kad subjektai, teikiantys patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugas ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, kelia didesnę pinigų plovimo riziką tuomet, kai jų pinigų plovimo prevencijos priemonės nėra tinkamai įgyvendinamos arba apskritai neįgyvendinamos, kadangi tokiu būdu vienu metu galima apeiti du pinigų plovimui keliant turinčius užkirsti subjektus.

3.2.8. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, teikiantys nekilnojamojo turto agentų (brokerių) paslaugas

PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 9 punkte nustatyta, kad nekilnojamojo turto agentai (brokeriai), tiek veikiantys kliento vardu ir jo naudai, tiek ir padedantys klientui atlikti nekilnojamojo turto pirkimo ar pardavimo sandorius ir (ar) su jais susijusius sandorius, taip pat teikiantys tarpininkavimo paslaugas išnuomojant nekilnojamąjį turtą, tačiau tik sandoriams, kurių mėnesinis nuomos mokestis yra lygus arba viršija 10 000 eurų ar jį atitinkančią sumą užsienio valiuta, yra kiti įpareigotieji subjektai, kurių priežiūros dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo funkcijos, vadovaujantis PPTFPĮ 4 straipsnio 9 dalimi, priskirtos FNTT.

Išanalizavus Registrų centro pateiktą informaciją apie juridinius asmenis, vykdančius nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikimo veiklą, nustatyta, kad 25 juridiniai asmenys kartu teikia ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas.

Iš VMI pateiktų duomenų apie fizinius asmenis, vykdančius nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikimo veiklą, nustatyta, kad 19 fizinių asmenų kartu teikia ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas.

Patikrinus FNTT turimus duomenis apie paskirtus MLRO pareigūnus, nustatyta, kad pranešę yra 6 juridiniai asmenys, o 19 (76 %) juridinių asmenų nėra pranešę FNTT apie paskirtus MLRO pareigūnus. Pažymėtina, kad nė vienas fizinis asmuo nėra informavęs FNTT apie paskirtus MLRO pareigūnus.

FATF rizika grindžiamo metodo gairėse nekilnojamojo turto sektoriui³⁵ nurodytas keletas tipinių pavyzdžių, kaip nusikalčiai naudojami nekilnojamojo turto sandoriais neteisėtų lėšų plovimui: turto vertės sumažinimas arba padidinimas, greitas pakartotinis pirkimas ir pardavimas, trečiųjų šalių arba įmonių, kurios nutolina sandorį nuo nusikalstamo lėšų šaltinio, naudojimas, sąmoningas kai kurių teisininkų, apskaitininkų, nekilnojamojo turto agentų ir finansų konsultantų dalyvavimas, nusikalstamu būdu gautos grynujų pinigų lėšos ir privatūs pardavimai. Taigi tuomet, kai nekilnojamojo turto sandoriai yra naudojami pinigų plovimui ir apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikia ir nekilnojamojo turto agentų (brokerių) veiklą vykdo tas pats subjektas, iš vienos pusės, tinkamas pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimas gali apsunkinti tokios nusikalstamos veikos padarymą, tačiau, iš kitos pusės, „skylėta“ subjekto pinigų plovimo prevencija tik sudarys sąlygas lengvesniam pinigų plovimo procesui.

3.2.9. Advokatai ir jų padėjėjai, teikiantys mokesčių konsultavimo paslaugas

PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 4 punktą nustato, kad advokatai ir advokatų padėjėjai, tiek veikiantys kliento vardu ir jo naudai, tiek ir padedantys klientui planuoti ar atlikti nekilnojamojo turto

³⁵ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/RBA-Real-Estate-Sector.pdf.coredownload.pdf>

ar įmonių pirkimo ar pardavimo, klientų pinigų, vertybinių popierių ar kito turto valdymo, banko ar vertybinių popierių sąskaitų atidarymo ar valdymo, įnašų, reikalingų juridiniams asmenims ir kitoms organizacijoms įsteigti, veikti ar valdyti, organizavimo, patikos ar bendrovių steigimo ir administravimo paslaugų teikėjų atsiradimo arba sukūrimo, veikimo ar valdymo sandorius ir (ar) su jais susijusius sandorius, yra kiti įpareigotieji subjektai. Vadovaujantis PPTFPĮ 4 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos advokatūra nustato advokatams ir advokatų padėjėjams skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, prižiūri advokatų ir advokatų padėjėjų veiklą, susijusią su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, konsultuoja advokatus ir advokatų padėjėjus šioje dalyje nurodytų nurodymų įgyvendinimo klausimais, taip pat, vadovaujantis PPTFPĮ 30 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos advokatūra pagal kompetenciją atlieka kitų įpareigotųjų subjektų PPTFPĮ nustatytų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūrą.

2025 m. balandžio 11 d. Lietuvos advokatūros Visuotinio advokatų susirinkimo leidinio³⁶ duomenimis, 2024 m. buvo 978 advokatų kontoros ir 176 advokatų profesinės bendrijos. Pagal Registrų centro pateiktą informaciją, 4 advokatų profesinės bendrijos yra pranešusios apie vykdomą mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą. Tačiau atlikus paiešką viešuosiuose šaltiniuose, buvo nustatyta ir daugiau advokatų profesinių bendrijų, teikiančių konsultacijas mokesčių klausimais. Pavyzdžiui, advokatų profesinė bendrija „ConsulTax“ savo internetiniame tinklalapyje skelbia, kad jos „teisininkai savo klientams – mokesčių mokėtojams, įskaitant pelno siekiančius juridinius asmenis, fizinius asmenis, ne pelno organizacijoms, asociacijoms – siūlo mokesčių planavimo, atstovavimo mokestiniuose ginčiuose, nuolatinės pagalbos mokesčių apskaičiavimo ir mokėjimo klausimais paslaugas“³⁷. Viena garsiausių advokatų profesinių bendrijų Motieka ir Audzevičius savo internetiniame tinklalapyje taip pat siūlo mokesčių konsultacijas įvairiais įmonių klausimais³⁸. Analogiškas mokesčių konsultavimo paslaugas siūlo advokatų profesinė bendrija Norkus ir partneriai COBALT³⁹, ECOVIS ProventusLaw advokatų kontora Kvainauskas, Andziulytė ir partneriai⁴⁰, advokatų profesinė bendrija „Litten“⁴¹ ir dar daug advokatų kontorų ir advokatų profesinių bendrijų.

Individualiai praktikuojantys advokatas ar advokatų padėjėjai, siūlantys mokesčių konsultavimo paslaugas, nebuvo patikrinti VMI pateiktame fizinių asmenų, pranešusių apie vykdomą mokesčių konsultavimo veiklą, sąrašė, kadangi viešuosiuose šaltiniuose jie beveik visada buvo siejami su advokatų kontora ar advokatų profesine bendrija, ir atriboti advokatą pagal praktikos sritį gali būti ne visada objektyvu.

³⁶ <https://www.advokatura.lt/uploads/Visuotinio%20advokat%C5%B3%20susirinkimo%20leidinys%20-%202025.pdf>

³⁷ <https://www.consultax.lt/mokestiniai-gincai/>

³⁸ <https://motieka.com/lt/paslaugos/mokesciu-teise/>

³⁹ <https://www.cobalt.legal/lt/practice-areas/mokesciu-konsultacijos/>

⁴⁰ <https://ecovis.lt/praktikos-sritys/mokesciai/>

⁴¹ <https://www.litten.lt/praktikos-sritys/mokesciu-teise-ir-mokestiniai-gincai/>

Siekiant nustatyti advokatus ir advokatų padėjėjus, teikiančius mokesčių konsultavimo paslaugas, buvo kreiptasi į Lietuvos advokatūrą prašant pateikti minėtą informaciją, jeigu tokia informacija yra renkama.

Lietuvos advokatūra nurodė, kad Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo (toliau – Advokatūros įstatymas) 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad advokatų (advokatų padėjėjų) teikiamos teisinės paslaugos – tai teisės konsultacijos (patarimai teisės klausimais), teisinę reikšmę turinčių dokumentų rengimas, atstovavimas teisės klausimais, gynyba bei atstovavimas bylų procese, kai šie veiksmai atliekami už atlyginimą arba neatlygintinai (Advokatūros įstatymo 4 straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju). Lietuvos advokatūra, vadovaudamasi Advokatūros įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi, įtvirtinančia, kad advokatai (advokatų padėjėjai) teikia teisinės paslaugas, taip pat vadovaudamasi PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalyje daromu funkcinio atskyrimu tarp mokesčių konsultantų teikiamų paslaugų (3 punktas) ir advokatų teikiamų teisinių paslaugų (4 punktas), nerenka ir neturi prašomos informacijos apie mokesčių konsultacijas teikiančius asmenis. Lietuvos advokatūra taip pat pažymėjo, kad nerenka ir netvarko jokių duomenų apie advokatų (advokatų padėjėjų) vykdomas kitas veiklas, duomenys apie advokatų profesinę veiklą yra renkami ir tvarkomi tik tokia apimtimi, kurią nustato Advokatūros įstatymas.

Iš minėtos Lietuvos advokatūros pateiktos informacijos susidaro įspūdis, kad advokatų ir jų padėjėjų vykdoma mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo ar bet kokia kita veikla (pavyzdžiui, patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikimas) pinigų plovimo prevencijos prasme nėra prižiūrima Lietuvos advokatūros. Tačiau nėra tikslinga vadovautis tik Advokatūros įstatyme, reglamentuojančiame advokatų profesinės veiklos sąlygas bei tvarką, apibrėžtomis advokatų ir jų padėjėjų teikiamomis paslaugomis, kadangi net pats Advokatūros įstatymas nenumato jokių advokatų profesinės veiklos aspektų, susijusių su pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, išskyrus sprendimo pripažinti asmenį advokatu panaikinimą tais atvejais, kai Lietuvos advokatūra skiria PPTFPĮ 36 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatytą poveikio priemonę – leidimo vykdyti veiklą panaikinimą.

PPTFPĮ nustato prievolę Lietuvos advokatūrai prižiūrėti advokatų ir advokatų padėjėjų veiklą, susijusią su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, ir ši Lietuvos advokatūros, kaip už pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją atsakingos institucijos, funkcija turėtų būti suprantama plačiau, taikant sisteminių PPTFPĮ nuostatų (ypač 2 straipsnio 10 dalies, 3, 4, 16, 30 ir 36 straipsnių) aiškinimą. Pagal tokį aiškinimą, visa advokatų ir jų padėjėjų vykdoma veikla, kuri patenka į PPTFPĮ bet kokių kitų įpareigotųjų subjektų teikiamų paslaugų, dėl kurių šie subjektai privalo įgyvendinti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones, sritį, turėtų būti prižiūrima Lietuvos advokatūros. Šį aiškinimą iš dalies pagrindžia ir PPTFPĮ nuostatos, reglamentuojančios:

1) *pranešimą apie įtartinas pinigines operacijas*, pagal kurias advokatai ar advokatų padėjėjai, nustatę, kad jų klientas atlieka įtartina pinigine operacija ar sandorį, nepaisydami pinigines operacijos ar sandorio sumos, privalo tą operaciją ar sandorį sustabdyti (išskyrus atvejus, kai dėl pinigines operacijos ar sandorio pobūdžio, jų atlikimo būdo ar kitų aplinkybių to padaryti objektyviai neįmanoma) ir ne vėliau kaip per 3 darbo valandas nuo pinigines operacijos ar sandorio sustabdymo apie šią operaciją ar sandorį pranešti Lietuvos advokatūrai (PPTFPĮ 16 straipsnio 2 dalis), o gavę informacijos, kad klientas ketina ar bandys atlikti įtartina pinigine operaciją ar sandorį, privalo nedelsdami informuoti Lietuvos advokatūrą (PPTFPĮ 16 straipsnio 3 dalis), ir tik tuomet Lietuvos advokatūra nedelsdama, ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo nurodytos informacijos gavimo, privalo ją perduoti FNTT (PPTFPĮ 16 straipsnio 9 dalis);

2) *poveikio priemonių taikymą*, pagal kurias Lietuvos advokatūra, įvertinusi, kad poveikio priemonių, nurodytų 36 straipsnio 1 dalies 1 ir 6 punktuose, taikymas nepasieks poveikio priemonės tikslų, patikrinimų dokumentus su atlikto patikrinimo išvadomis, kai nustatomas pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos nuostatų pažeidimas (pažeidimai), ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo patikrinimo išvadų surašymo perduoda nagrinėti FNTT, kuri svarsto poveikio priemonės (priemonių) taikymo klausimą (PPTFPĮ 36 straipsnio 9 dalis).

Vadovaujantis PPTFPĮ, FNTT yra visų finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų priežiūros institucija, kuri turi teisę ir, esant būtinybei, gali įpareigotiesiems subjektams, turintiems savireguliacijos priežiūros institucijas (angl. *Self-regulatory body*), taikyti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūrą, tačiau tai turėtų būti išimtiniai atvejai, kai savireguliacijos priežiūros institucijos negali užtikrinti tinkamos subjektų priežiūros arba gauta reikšmingos informacijos apie šurkščius pinigų plovimo prevencijos pažeidimus.

FATF rizika grindžiamo metodo gairėse teisės specialistams⁴² nurodyta, kad rizika grindžiamas požiūris yra pagrindinis veiksnys, užtikrinantis veiksmingą FATF rekomendacijų įgyvendinimą, o tai reiškia, kad kompetentingos institucijos, priežiūros institucijos ir teisės specialistai turėtų nustatyti, įvertinti ir suprasti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, su kuria susiduria teisės specialistai, ir įgyvendinti atitinkamas rizikos mažinimo priemones. Tačiau būtina pažymėti, kad siekiant tinkamai nustatyti advokatų ir advokatų padėjėjų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką, reikalinga aktuali ir tiksli informacija apie visą sektorių, įskaitant visų teikiamų paslaugų pobūdį, kadangi tam tikros veiklos rūšys yra labiau pažeidžiamos pinigų plovimo prasme, ir apsiribojimas tik siaura veiklos sritimi gali pakenkti objektyviam rizikos vertinimui.

Esant tokiai situacijai, kai Lietuvos advokatūra netvarko ir nekaupia duomenų apie kitas advokatų ir advokatų padėjėjų veiklas, iškyla grėsmė, kad kai kurios advokatų ir jų padėjėjų teikiamos

⁴² <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Risk-Based-Approach-Legal-Professionals.pdf.coredownload.inline.pdf>

paslaugos, tokios kaip mokesčių konsultavimas, patika ar bendrovių steigimas ar administravimas, lieka neprižiūrimos. Siekiant užtikrinti visapusišką advokatų ir jų padėjėjų veiklos priežiūrą, susijusią su pinigų plovimo prevencija, būtina kuo skubiau inicijuoti minėtų klausimų sprendimą kartu su Lietuvos advokatūra.

3.2.10. Virtualiųjų valiutų operatoriai kaip klientai

VASP paslaugas teikiančių Lietuvoje įsteigtų bendrovių veiklos priežiūra nuo 2022 m. buvo prioritetas FNNTT uždavinys, kuriam buvo skiriamas išskirtinis dėmesys dėl nustatyto labai didelio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos lygio.

Praktiniame VASP sektoriaus priežiūros įgyvendinime buvo susiduriama su labai daug kliūčių kai reikėdavo atlikti bendrovės patikrinimą, tačiau jos steigėjų / vadovų / darbuotojų nepavykdavo surasti ar su jais susisiekti arba jie tiesiog nebendradarbiaudavo. Tikrinant VASP paslaugas teikiančias bendroves įsteigusius subjektus, kurie pagal PPTFPĮ 2 straipsnio 10 dalies 5 punkto nuostatą taip pat yra įpareigotieji subjektai, buvo nustatyti pažeidimai įgyvendinant pinigų plovimo prevencijos priemones bendrovių steigimo, įskaitant ir VASP veiklą vykdančių bendrovių, paslaugų teikimo veikloje.

Be to, vykdam VASP veiklos priežiūrą buvo nustatyti atvejai, kai apskaitos paslaugas teikę subjektai negalėdavo pateikti su VASP, kaip klientu, susijusių tapatybės nustatymo duomenų, nurodydami, kad su klientu ar jo atstovais bendravo tiesiog elektroniniu paštu.

Atsižvelgiant į tai, kad VASP paslaugas teikiantys subjektai, kaip klientai, turėtų būti vertinami keliantys labai didelę pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, ir įgyvendinamos prevencijos priemonės jiems turėtų būti taikomos taip pat pagal keliamą riziką, analizuojant apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančius subjektus, buvo nuspręsta, kad yra tikslinga nustatyti subjektus, kurie VASP veiklą vykdydžiusioms bendrovėms teikė apskaitos paslaugas.

Siekiant nustatyti subjektus, teikusius apskaitos paslaugas VASP veiklą vykdydžiusioms bendrovėms, buvo patikrinti Registrų centro viešai tvarkomi juridinių asmenų, vykdančių virtualiųjų valiutų keityklos operatoriaus veiklą⁴³ ir depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatoriaus veiklą⁴⁴, sąrašai, kuriuose 2025-07-31 buvo 367 juridiniai asmenys, ir šių juridinių asmenų vardu Registrų centrui finansines ataskaitas pateikę asmenys. Pažymėtina, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. dėl naujo teisinio reglamentavimo VASP nebelieka ir šie sąrašai nebebus tvarkomi.

Iš 367 juridinių asmenų finansines ataskaitas buvo pateikusios 291 bendrovės, buvo analizuota informacija už visus ataskaitinius metus, kai šios bendrovės teikė ataskaitas. Nustatyta, kad iš ataskaitas teikusių juridinių asmenų 281 kartą jas teikė išorės apskaitininkas (juridinio asmens

⁴³ <https://www.registrucentras.lt/jar/sarasai/vvko.php>

⁴⁴ <https://www.registrucentras.lt/jar/sarasai/dvvpv.php>

darbuotojas arba fizinis asmuo, kuris nebuvo nurodytas kaip apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens darbuotojas), t. y. ne bendrovės vadovas / akcininkas / atstovas / darbuotojas. Iš 281 karto 212 atvejų tas pats subjektas (juridinio asmens darbuotojas arba fizinis asmuo, kuris nebuvo nurodytas kaip apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens darbuotojas) teikė ataskaitas daugiau negu po vieną kartą ir iš viso tokių fizinių asmenų buvo 48, dar 69 subjektai (juridinio asmens darbuotojas arba fizinis asmuo, kuris nebuvo nurodytas kaip apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens darbuotojas) paslaugas teikė po vieną kartą. Iš 117 asmenų ar jų darbdavių 85 nebuvo pranešę VMI arba Registrų centrui apie vykdomą apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą ir 91 nebuvo informavęs FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną.

FNTT, atlikdama informacijos apie paskirtus MLRO pareigūnus analizę, pastebėjo, kad iš fizinių asmenų, teikusią Registrų centrui VASP veiklą vykdžiusių bendrovių finansines ataskaitas, 6 asmenys kartu buvo paskirti ir VASP veiklą vykdžiusių bendrovių MLRO pareigūnais (nebūtinai tų pačių, kurių ataskaitas teikė). Manytina, kad tokios dvigubos funkcijos gali kelti didesnę riziką vien todėl, kad iš VASP patikrinimų praktikos MLRO pareigūnu labai dažnai būdavo tik formaliai paskirtas asmuo, neatliekantis jokių funkcijų, todėl labai tikėtina, kad ir apskaitos paslaugas teikęs asmuo už atlygį tik pateikinėjo kito subjekto parengtas finansines ataskaitas, tačiau realių apskaitos paslaugų net neteikė.

Analizuojant VASP veiklą vykdžiusių bendrovių finansines ataskaitas teikusius subjektus, nustatyta, kad 49 atvejais ataskaitas pateikė apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens darbuotojas. Iš viso buvo identifikuotas 21 juridinis asmuo, kurio darbuotojas teikė ataskaitas. Atliekant minėtų juridinių asmenų analizę buvo nustatyti ataskaitų pateikimo kartai, taip pat buvo patikrinta informacija, ar šie juridiniai asmenys turi žymą Registrų centre apie vykdomą apskaitos paslaugų veiklą ir ar yra pranešę FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną.

Pažymėtina, kad iš 21 juridinio asmens žymos Registrų centre apie vykdomą apskaitos paslaugų teikėjo veiklą neturėjo trečdalis (7) subjektų, pranešę FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną nebuvo mažiau negu pusė (9) juridinių asmenų, o neturėjo žymos ir nebuvo pranešę FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną – 4 subjektai. Dėl minėtų priežasčių, galima pagrįstai abejoti tinkamu šių juridinių asmenų pinigų plovimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų išmanymu ir atitinkamų priemonių įgyvendinimu.

Kadangi VASP sektoriaus keliamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką vertinama kaip labai didelę, VASP veiklą vykdžiusios bendrovės, kaip klientai, taip pat turėtų būti įvertintos kaip keliančios didelę riziką, todėl yra pakankamas motyvas subjektus, teikusius apskaitos paslaugas tokioms bendrovėms, priskirti didesnės rizikos grupei.

3.2.11. Apskaitos paslaugas teikiančių specialistų dalyvavimas nusikalstamosiose veiklose

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai dėl jų specialiųjų žinių ir profesinių įgūdžių labai dažnai sąmoningai, o dar dažniau ir patys to nežinodami, dalyvauja nusikalstamos veikos padaryme ir toks jų dalyvavimas apsunkina nusikalstamos veikos padarymui reikšmingų aplinkybių atskleidimą ir ją padariusių asmenų patraukimą baudžiamojon atsakomybėn.

FNTT turimais duomenimis, iš 2020–2024 m. FNTT atliktų 1093 ikiteisminių tyrimų 40 (3,66 %) ikiteisminių tyrimų apskaitą tvarkančių specialistų teikė paslaugas suprasdami, kad dalyvauja nusikaltimo padaryme, ir net 336 (30,7 %) finansinę apskaitą tvarkantys specialistai teikė paslaugas nesuprasdami, kad dalyvauja nusikaltimo padaryme, ką rodo ikiteisminių tyrimų duomenys.

Iš 40 ikiteisminių tyrimų, kuriuose apskaitos paslaugas teikiantis asmuo sąmoningai dalyvavo nusikalstamos veikos padaryme, 16 ikiteisminių tyrimų buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje, 8 – statybos sektoriuje, po 4 ikiteisminius tyrimus – transporto ir saugojimo bei profesinės, mokslinės ir techninės veiklos sektoriuose, 2 ikiteisminiai tyrimai – meninės, pramoginės ir rekreacijos organizavimo veiklos sektoriuje ir po 1 ikiteisminį tyrimą – finansinės ir draudimo veiklos, apdirbamosios gamybos, nekilnojamojo turto operacijų, kitos aptarnavimo veiklos, administracinės ir aptarnavimo veiklos, žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose.

Sektorių, kuriuose darant nusikalstamas veikas yra pasitelkiamas apskaitos specialistas, išskyrimas yra svarbus indikatorius, galintis parodyti ir pinigų plovimo rizikos pasireiškimo tikimybę, todėl apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai turėtų įvertinti kliento, kuriam teikia paslaugas, vykdomos veiklos pobūdį pagal sektorių ir atitinkamai įvertinti kliento keliamą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką. Analogiškai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą vykdančių subjektų priežiūros institucijoms būtų tikslinga rinkti duomenis apie sektorius, kuriuose veikia prižiūrimų subjektų klientai.

3.3. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų informacijos ir ataskaitų, susijusių su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, teikimas

2017 m. gruodžio 15 d. FNTT direktoriaus įsakymu Nr. V-185 (2025 m. vasario 27 d. įsakymo Nr. V-54 redakcija) patvirtintų Finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems juridiniams asmenims ir šias paslaugas savarankiškai teikiantiems asmenims, taip pat asmenims, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir

(ar) teroristų finansavimui⁴⁵ (toliau – Nurodymai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams), 39¹ punktas nustato, kad finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys juridiniai asmenys ir šias paslaugas savarankiškai teikiantys asmenys, taip pat asmenys, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoję tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, privalo FNTT pagal jos patvirtintą informacijos teikimo aprašą teikti informaciją ir ataskaitas, susijusias su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu.

Atsižvelgiant į minėtą nuostatą, vadovaujantis PPTFPĮ 4 straipsnio 9 dalimi ir 7 straipsnio 1 ir 2 punktais, 2025 m. lapkričio 6 d. FNTT direktoriaus įsakymu Nr. V-261 buvo patvirtintas Finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių juridinių asmenų ir šias paslaugas savarankiškai teikiančių asmenų, taip pat asmenų, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais, informacijos, susijusios su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, teikimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašas⁴⁶ (toliau – Aprašas), pagal kurį apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai, prisijungę prie FNTT informacinės sistemos, turės užpildyti FNTT direktoriaus patvirtintą elektroninę informacijos formą (Aprašo priedas).

Pažymėtina, kad Aprašo projektas nuo pat pradžių sulaukė didelio apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančio sektoriaus dalyvių pasipriešinimo. LBAA kreipėsi į FNTT, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją (toliau – LR VRM), Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministeriją, išsakydama abejones dėl FNTT Aprašo priedo ir teigdama, kad dalis joje esančios informacijos yra perteklinė arba dubliuojama ir neturi nieko bendro su FNTT funkcijų vykdymu ir su pinigų plovimu, šios formos užpildymas gali pareikalauti apie 1 savaitės papildomų darbų dėl duomenų susistemavimo bei pateikimo. LBAA prašė imtis priemonių ir sustabdyti duomenų rinkimą bei inicijuoti teisinio reguliavimo koncepciją dėl šių duomenų rinkimo pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 12 straipsnį, ar toks duomenų rinkimas yra pats optimaliausias sprendimas.

Informacija apie Aprašą ir Aprašo priedą buvo pateikta LBAA internetiniame tinklalapyje⁴⁷, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie teiginiai, turint omenyje, kad jie viešai paskelbti apskaitos

⁴⁵ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2f5b3250e1dc11e7b4d1bdd5f1a9ff0e/asr>

⁴⁶ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9c8f8fb2bb4f11f088ded46d8ae099d5?positionInSearchResults=1&searchModelUID=9070f650-ac1d-4626-8ae9-6e94a9a82038>

⁴⁷ <https://www.lbaa.lt/2025-06-17-lbaa-zinios>

profesiją vienijančios organizacijos, leidžia pagrįstai abejoti pinigų plovimo prevencijos teisinio reglamentavimo išmanymu, tuo labiau tinkamu praktiniu įgyvendinimu. Pavyzdžiui, nurodoma, kad:

1) „Panaikinta ankstesnė išimtis, pagal kurią tokie paslaugų teikėjai neprivalėjo rinkti duomenų apie naudos gavėjus, jei paslaugos buvo nedidelės vertės ar vienkartinio pobūdžio.“

Svarbu pažymėti, kad atvejais, kai privaloma nustatyti kliento ir naudos gavėjo tapatybę, ir tinkamo tapatybės nustatymo reikalavimai reglamentuoti PPTFPĮ 9–15 straipsniuose, kurie nenumato jokių išimčių, susijusių nedidele paslaugų verte ar vienkartinio pobūdžio paslaugomis.

2) „Iš FNTP patvirtintos tvarkos priedo išbrauktas reikalavimas nustatyti kliento ir naudos gavėjo tapatybę tik tais atvejais, kai klientas vykdo vienkartinę pinigines operacijas arba sudaro sandorius, kurių suma yra lygi arba viršija 10 000 eurų (ar atitinkamą sumą užsienio valiuta), nepriklausomai nuo to, ar sandoris atliekamas vienkartinė, ar keliomis susijusiomis operacijomis.“

Pažymėtina, kad senos redakcijos⁴⁸ Nurodymų apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams Savikontrolės klausimyne buvo palikta klaida dėl kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo, kai klientas atlieka vienkartinę pinigines operacijas arba sudaro sandorius, kurių suma lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos, ar kelių susijusių operacijų metu, tačiau pačių Nurodymų 5 punkte, nustatančiame atvejus, kada privaloma imtis priemonių ir nustatyti bei patikrinti kliento ir naudos gavėjo tapatybę, tokios nuostatos niekada nebuvo.

3) „Tai reiškia, kad dabar net ir teikiant konsultaciją už 1 eurą arba nemokamai (0 eurų), paslaugų teikėjas privalo įvykdyti visas naudos gavėjo tapatybės nustatymo procedūras. Šių procedūrų savikaina dažnai dešimtis ar net šimtus kartų viršija pačios konsultacijos vertę.“

Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis PPTFPĮ, apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimas negali būti siejamas išimtinai su jokia pinigų suma, pagrindinis dėmesys kiekvienu konkrečiu atveju turėtų krypti į pačių santykių pobūdžio įvertinimą, vadovaujantis PPTFPĮ 2 straipsnio 3 ir 11 dalyse įtvirtintomis dalykinių santykių ir kliento sąvokomis.

4) „Jokia ES teisė, reglamentuojanti pinigų plovimo prevenciją, nenustato tokių griežtų reikalavimų, kokie šiuo metu taikomi Lietuvoje.“

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai įpareigotaisiais subjektais pinigų plovimo prevencijos prasme ir tapo įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas ir perkeltant jas į nacionalinę teisę, tai yra į PPTFPĮ. Nėra pagrindo teigti, kad Lietuvos teisės aktuose apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektai nustatyti reikalavimai, susiję su pinigų plovimo prevencijos įgyvendinimu, yra griežčiausi Europos Sąjungoje.

⁴⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2f5b3250e1dc11e7b4d1bdd5f1a9ff0e?jfwid=pf5lzlrlj5>

5) „Nors tvarkoje ir numatyta, kad naudos gavėjo tapatybė turi būti nustatoma, jei: kyla abejonių dėl anksčiau gautų duomenų teisingumo ar autentiškumo, kyla įtarimų dėl galimos pinigų plovimo ar teroristų finansavimo veiklos, vyksta FNTT tikrinimas, vis dėlto FNTT reikalauja dokumentuoti naudos gavėjo tapatybės nustatymo procedūras dėl visų sandorių, nepriklausomai nuo jų vertės ir aplinkybių.“

Būtina pažymėti, kad nei PPTFPĮ nuostatos, nei šias nuostatas detalizuojantys Nurodymai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams nenustato reikalavimo patikrinti naudos gavėjo tapatybę, kai vyksta FNTT tikrinimas. Naudos gavėjo (kaip ir kliento) tapatybės nustatymas siejamas su dalykinių santykių pradžia ir kitomis aplinkybėmis, nustatytomis PPTFPĮ 9 straipsnio 1 dalyje.

Pasipiktinimas Aprašu ir Aprašo priedu buvo išreikštas ir socialiniame tinklalapyje „Facebook“⁴⁹, kuriame Bendrovės E, vykdančios apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą, vadovė išreiškė savo nuomonę dėl informacijos teikimo FNTT, tik patvirtinančią labai menką kompetenciją pinigų plovimo prevencijos srityje. Vaizdo įrašas buvo peržiūrėtas beveik 190 000 kartų, susilaukė beveik 1 900 patiktukų (angl. *like*) ir 159 komentarų. Pabrėžtina, kad Bendrovė E nėra informavusi FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną, tačiau Registrų centre turi žymą apie vykdomą apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjo veiklą.

Reaguodama į apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančio sektoriaus visišką nepasiruošimą Aprašo priede nurodytos informacijos pateikimui, taip pat šio sektoriaus bendrą pinigų plovimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų išmanymo lygį, FNTT, vadovaudamasi teisėkūros procesą reglamentuojančiais teisės aktais, pradėjo patobulinto finansinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių juridinių asmenų ir šias paslaugas savarankiškai teikiančių asmenų informacijos, susijusios su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, teikimo FNTT tvarkos aprašo rengimo procesą. Rengiant minėtą projektą buvo konsultuojamasi su visuomene ir visiems suinteresuotiems asmenims buvo sudaryta galimybė pateikti savo pastabas ir pasiūlymus. FNTT siekė, kad informacijos pateikimas sudarytų kuo mažesnę našta apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams ir stengėsi išvengti perteklinės informacijos rinkimo.

Priimtas Aprašo ir Aprašo priedo variantas buvo derintas su pastabas pateikusiais LBAA ir LAR ir pirminis Aprašo priedo projektas iš 66 klausimų buvo sumažintas iki 16 klausimų, paliekant tik pačią esminę informaciją. FNTT planuoja pirmąjį kvietimą teikti informaciją išsiųsti iki 2026 m. kovo 31 d., atitinkamai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai informaciją, susijusią su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių

⁴⁹ <https://www.facebook.com/reel/735916322452491>

įgyvendinimu, FNTT privalės pateikti iki 2026 m. liepos 1 d. Pateikta informacija bus pateikta ir apdorota naudojant „Strix AML“ platformą, kuri, įvertinusi atsakymus į pateiktus klausimus, nustatys subjekto pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos profilį. Pagal nustatytus sektoriaus subjektų rizikos lygius bus sudaromas patikrinimų planas, o atliktų patikrinimų metu gauta informacija bus analizuojama, siekiant nustatyti, ar Aprašo priede nurodyta informacija yra pakankama tinkamam rizikos lygio įvertinimui, ir esant būtinybei, Aprašo priedas gali būti koreguojamas, išbraukiant esamus arba įtraukiant naujus teiktinus duomenis. Tokiu būdu bus įgyvendinama FATF gairių dėl apskaitos profesijos rekomendacija priežiūros institucijoms remtis savo išvadomis, kad peržiūrėtų ir atnaujintų savo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimus ir, prireikus, apsvarstytų, ar jų požiūris į pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priežiūrą ir esamos pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos nuostatos bei gairės tebėra tinkami.

Svarbu pažymėti, kad Aprašu yra įgyvendinamas rizika grindžiamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos požiūris. Siekiant valdyti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką ir FNTT veiksmus pirmiausia nukreipti didžiausios rizikos atvejams šalinti, informacijos, susijusios su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, teikimas FNTT yra būtinas. Gauta informacija, kaip jau buvo minėta, bus vertinama siekiant nustatyti sektoriaus ir konkrečių subjektų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikos profilius. Remdamasi rizikos įvertinimu, FNTT galės parengti efektyvų sektoriuje veikiančių subjektų rizika pagrįstą priežiūros planą, tuo pačiu įgyvendindama ir veiksmingą priežiūros išteklių paskirstymą. Be to, Aprašo įgyvendinimas sudarys sąlygas efektyvesnei viso apskaitos specialistų ir mokesčių konsultantų sektoriaus (jo vientisumo, stabilumo ir pasitikėjimo juo) apsaugai nuo pinigų plovimo. Nors atliktas administracinės naštos ūkio subjektams vertinimas numato administracinės naštos padidėjimą, tačiau kadangi surinkta informacija sudarys prielaidas proporcingai paskirstyti stebėseną ir FNTT veiksmus nukreipti didesnės rizikos atvejams, tokiu būdu rečiau ir (ar) mažesniu intensyvumu bus vykdoma priežiūra subjektų, susiduriančių su mažesne rizika.

4. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų pinigų plovimo rizikos vertinimas, mažinimas ir valdymas

Rizika grindžiamas požiūris pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijoje reiškia, kad priemonės, kurių imamasi pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikai sumažinti, turi būti proporcingos esamai rizikai. Siekiant vykdyti veiksmingą apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų priežiūrą ir skirti turimus išteklius sritims (subjektams), kuriose pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika yra didžiausia, būtina įvertinti, kurie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai yra rizikingiausi. Nustačius didžiausią pinigų plovimo riziką keliančius subjektus, turi būti imamasi atitinkamų priemonių rizikos mažinimui ir valdymui.

Trečiojo NRV nustatyta labai didelį pinigų plovimo rizikos grėsmės lygį pagrindžiančios išvados, susijusios su apskaitos specialistų ar mokesčių konsultantų panaudojimu (tiek žinant, tiek nežinant apie tokį panaudojimą) pinigų plovimui ar kitų nusikalstamų veikų vykdymui, taip pat didelį šio sektoriaus pažeidžiamumo lygį patvirtinantys teiginiai apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų specifines profesines žinias ir veiklų pobūdį, nepakankamą pinigų plovimo prevencijos reikalavimų supratimą ir praktinius sunkumus taikyti šiuos reikalavimus pasitvirtino ir šios analizės metu.

Reikšmingas ir pinigų plovimo riziką didinantis veiksnys, kuris nebuvo atskleistas Trečiajame NRV analizuojant apskaitos specialistų ir mokesčių konsultantų sektorių, yra to paties subjekto vykdoma apskaitos ar mokesčių konsultavimo ir kartu su patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo ir (ar) nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų teikimo veikla, auditorių ir advokatų ar jų padėjėjų vykdoma apskaitos ar mokesčių konsultavimo veikla.

Pažymėtina, kad pagal FNTT turimą informaciją (*plačiau apie tai buvo rašyta 3.2.11 punkte*), apskaitos specialistai kai kada sąmoningai ir daugiau nei 8 kartus dažniau nesąmoningai dalyvavo nusikalstamų veikų padaryme.

Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, galima pagrįstai teigti, kad apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų pinigų plovimo rizika išlieka labai didelė, kompetentingos institucijos, įskaitant FNTT, privalo imtis veiksmingų priemonių šiai rizikai sumažinti ir valdyti.

4.1. Pinigų plovimo rizikos vertinimas

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančių subjektų pinigų plovimo rizikos veiksniai buvo išsamiai analizuoti 3.3 punkte, todėl šioje analizės dalyje rizikos veiksniams bus priskiriama vertė balais pagal keliamos rizikos dydį nuo 1 iki 3 (1 mažiausia, 3 didžiausia) ir atitinkamai bus įvertinti veiklą vykdančios subjektai, iš kurių daugiausiai rizikos balų surinkę subjektai

bus laikomi keliančiais didžiausią pinigų plovimo riziką. Pažymėtina, kad juridiniai ir fiziniai asmenys bus vertinami atskirai.

Atsižvelgiant į turimus galinčius įtakoti pinigų plovimo rizikos vertinimą ribotus duomenis apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų sektoriaus veiklos aspektus, tikslinga būtų išskirti šiuos pinigų plovimo rizikos veiksnius:

- 1) kliento – VASP – rizika (1 balas, kai paslaugos teiktos 1 arba 2 kartus; 2 balai, kai paslaugos buvo teiktos nuo 3 iki 7 kartų; 3 balai, kai paslaugos teiktos 8 ir daugiau kartų);
- 2) paslaugų rizika – kitos subjekto veiklos, nesusijusios su teikiamomis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugomis, vykdymas (2 balai, kai kartu su apskaitos ar mokesčių konsultavimo veikla teikiamos ir patikos ir (ar) bendrovių steigimo ar administravimo paslaugos arba nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugos; 3 balai, kai kartu su apskaitos ar mokesčių konsultavimo veikla teikiamos ir patikos, ir (ar) bendrovių steigimo ar administravimo, ir nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugos);
- 3) rizika, susijusi su FNTT gauta neigiama informacija (1 balas);
- 4) rizika, susijusi su veiklos vykdymu, nustatyta tvarka nepranešus Registrų centrui arba VMI (1 balas);
- 5) rizika, susijusi su nepranešimu FNTT apie paskirtą MLRO pareigūną (1 balas);
- 6) rizika, susijusi su buvimu VASP veiklą vykdančios bendrovės MLRO pareigūnu – tik fiziniams asmenims (1 balas);
- 7) rizika, susijusi su buvimu juridiniu asmeniu – tik juridiniams asmenims (1 balas).

Pažymėtina, kad:

- auditoriai, kurių veiklą prižiūri LAR, ir advokatai ir jų padėjėjai nėra įtraukiami į rizikos vertinimą;
- į rizikos vertinimą buvo įtraukti tik tie subjektai, apie kuriuos buvo turima informacijos, susijusios su paslaugų teikimu VASP, taip pat kitų paslaugų, nesusijusių su apskaita ar mokesčių konsultavimu, teikimu, siekiant nustatyti tik pačius rizikingiausius juridinius ir fizinius asmenis.

Pagal nustatytus kriterijus į rizikos vertinimą pateko:

- 274 juridiniai asmenys, kurių balai pasiskirstė taip:

BENDRAS BALŲ SKAIČIUS	JURIDINIŲ ASMENŲ SKAIČIUS
6 balai	6
5 balai	12
4 balai	197
3 balai	59
2 balai	3

- 271 fizinis asmuo, kurių balai pasiskirstė taip:

BENDRAS BALŲ SKAIČIUS	FIZINIŲ ASMENŲ SKAIČIUS
5 balai	10
4 balai	21
3 balai	210
2 balai	20
1 balas	10

Laikytina, kad subjektai, surinkę 5 arba 6 balus, kelia didžiausią pinigų plovimo riziką, tačiau kiekvienas iš šių subjektų dar buvo patikrintas individualiai dėl kitų reikšmingų aplinkybių ir iš rizikingiausių juridinių asmenų, teikiančių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, sąrašo buvo pašalinti subjektai, kurių:

- 1) Patikrinimus PPPV Priežiūros skyrius jau buvo atlikęs;
- 2) Pagrindinė veikla nėra susijusi su apskaitos ar mokesčių konsultavimu.

Iš rizikingiausių fizinių asmenų, teikiančių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, sąrašo buvo pašalinti asmenys, kurie:

- 1) Buvo nurodyti kaip juridinio asmens, vykdančio apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą, darbuotojai, teikę Registrų centrui VASP bendrovių finansines ataskaitas;
- 2) dirba / dirbo apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančiame juridiniame asmenyje ir neturi / neturėjo individualios veiklos pažymos.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, didžiausią pinigų plovimo riziką kelia:

- šie juridiniai asmenys:

JURIDINIS ASMUO	KODAS
UAB „CALIPER ACCOUNTING“	304933644
UAB „MESO GROUP“	303352433
UAB „ROBOLABS“	304222026
UAB „ALT CORPORATE“	306001350
UAB „NORDGAIN“	301539808
UAB „PROSKAITA“	305227930
UAB „PRINCIPO REIKALAS“	302248182
UAB „DE JURE GROUP“	302975491
UAB „VERSLO TEISĖ“	304059458
MB „INKONTA“	305190040
UAB „INVESTUOTOJAS“	306219737
MB „APEIRON GROUP“	306808707

- ir šie fiziniai asmenys:

VARDAS PAVARDĖ	GIMIMO DATA
DIMITRIJUS RAČKAUSKAS	-
AUDRONĖ ŽUKAITĖ	-
JOLANTA VIDUTO	-

4.2. Pinigų plovimo rizikos mažinimas ir valdymas

Valstybė ir jos kompetentingos institucijos, pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priežiūros institucijos ir patys apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai, taikydami rizika grindžiamą požiūrį, turėtų nuspręsti, kokie pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikos mažinimo ir valdymo būdai yra tinkamiausi ir veiksmingiausi.

FATF gairėse apskaitininkams nurodyta, kad rizika grindžiamo požiūrio efektyvumas priklauso nuo to, ar kompetentingos institucijos ir apskaitos specialistai vienodai supranta rizika grindžiamo požiūrio reikšmę, kaip jis turėtų būti taikomas ir kaip reikėtų spręsti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos klausimus. Be teisinio reguliavimo sistemos, kurioje aiškiai apibrėžtas sprendimų priėmimo laisvės mastas, apskaitininkai turėtų imtis savo pačių identifikuotos rizikos mažinimo priemonių. Kompetentingos institucijos turėtų išleisti gaires apskaitininkams, kaip laikytis savo teisinių pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos įsipareigojimų atsižvelgiant į riziką. Minėtose gairėse taip pat pabrėžiama, kad būtina remti nuolatinį ir veiksmingą kompetentingų institucijų ir sektoriaus bendravimą.

Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo sektoriaus pinigų plovimo rizikos mažinimo ir valdymo priemonės galėtų būti tokios:

1) Teisės aktų, reglamentuojančių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų veiklą ir pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus šias paslaugas teikiantiems subjektams, peržiūra ir atitinkamų pakeitimų inicijavimas, siekiant, kad subjektų, privalančių įgyvendinti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones, kategorijos būtų tiksliai apibrėžtos.

2) Vadovaujantis FATF gairėmis apskaitininkams, kitų valstybių praktika, šios analizės metu bendradarbiaujant su kompetentingomis institucijomis ar kitais būdais nustatytus apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo rizikos veiksnius, pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prasme pažeidžiamiausias paslaugas ir jų teikimo kanalus, klientų kategorijas, įskaitant juridinių asmenų formas ir veiklos sritis, parengti išimtinai šiam sektoriui skirtas gaires, siekiant suteikti pagrindą veiksmingam jų teikiamų paslaugų rizikos nustatymui ir valdymui. Panašias gaires yra parengęs Latvijos finansinės žvalgybos padalinys⁵⁰.

⁵⁰<https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/Indicators%20of%20ML%20in%20Outsourced%20Accountant%20and%20Tax%20Consultant%20Sectors.pdf>

3) Visais galimais būdais – viešojoje erdvėje, per savireguliacijos priežiūros institucijas, profesiją vienijančias asociacijas, specialius mokymus – skleisti tikslią informaciją apie pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones ir jų įgyvendinimo reikšmę ir privalomumą, kartu suteikiant reikiamą metodinę pagalbą apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams.

4) Kartu su LAR ir Lietuvos advokatūra nuspręsti dėl auditorių ir advokatų ir advokatų padėjėjų teikiamų apskaitos ar mokesčių konsultavimo, patikos ir (ar) bendrovių steigimo ar administravimo, nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugų veiklos priežiūros, kad visų subjektų veikla, susijusi su minėtų paslaugų teikimu, būtų prižiūrima taikant rizika grindžiamą požiūrį.

5) Kuo tiksliau nustatyti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų skaičių ir užtikrinti, kad visų subjektų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo veikla būtų tinkamai prižiūrima.

6) Planiniai ir neplaniniai apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų patikrinimai, esant poreikiui, atliekami kartu su LAR arba Lietuvos advokatūra.

7) Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikimo veiklą vykdančių subjektų informacijos, būtinos šių subjektų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimui, kasmetinio teikimo FNTT užtikrinimas ir šios informacijos pobūdžio peržiūra, įtraukiant naujus ir (ar) išbraukiant nebeaktualius klausimus.

5. Iššūkiai FNNT

Atsižvelgiant į galimą labai didelį apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų skaičių, tikėtina, kad FNNT, ypač PPPV, savo veikloje susidurs su tam tikrais iššūkiais.

Visų pirma, gali padaugėti gaunamos informacijos tiek iš pačių apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų (STR pranešimų, CTR pranešimų, pranešimų apie paskirtus MLRO pareigūnus, prašymų išaiškinti teisės aktų nuostatas ir jų tinkamą interpretavimą ar panašiai), tiek ir iš kitų fizinių ar juridinių asmenų, valstybės ar kitų kompetentingų institucijų (pavyzdžiui, dėl netinkamos apskaitos ar mokesčių paslaugų teikėjų veiklos). Dėl minėtos priežasties FNNT darbuotojams, atsakingiems už gautos informacijos administravimą, vertinimą, analizę, atsakymų rengimą ar kitokią veiklą (užduotis), susijusią su minėta informacija, teks didesnis darbo krūvis.

Visgi didžiausias darbo krūvio, atsižvelgiant į ribotus žmogiškuosius išteklius, padidėjimas numatomas PPPV Priežiūros skyriui, kuris pagal savo kompetenciją ne tik atlieka įpareigotųjų subjektų patikrinimus ir rizikos vertinimą, bet taip pat rengia teisės aktų projektus ir (ar) dalyvauja juos rengiant, bendradarbiauja su kitomis priežiūros ar kompetentingomis institucijomis.

PPPV Priežiūros skyrius nuo 2026 m. gaus didelės apimties apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų duomenis, susijusius su vykdoma veikla, pagal kuriuos bus vertinama šiuos duomenis pateikusių subjektų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika. Nors minėti duomenys bus renkami, apdorojami ir vertinami naudojant „Strix AML“ platformą, tačiau platformos administravimas ir bendravimas su duomenų teikėjais įvairiais susijusiais klausimais, rizikos vertinimo rezultatų apibendrinimas ir rizikingiausių subjektų patikrinimų plano parengimas pareikalaus nemažai laiko.

Siekiant užtikrinti rizika pagrįstą apskaitos ar mokesčių konsultavimo sektoriaus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priežiūrą, bus atliekami planiniai ir, esant būtinybei, neplaniniai subjektų patikrinimai. Kadangi manytina, kad didžioji dalis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų turi mažai / visai neturi žinių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje, atliekamų patikrinimų metu tikėtinas nenoras bendradarbiauti, pasipiktinimas, priešiškus tiek patikrinimą atliekantiems pareigūnams, tiek ir visai FNNT.

Pažymėtina, kad įgyvendinant šios analizės pasiūlymus dėl atitinkamų teisės aktų pakeitimo ar gairių apskaitos sektoriui parengimo, taip pat priežiūros funkcijų pasidalijimo, tikėtinas intensyvus PPPV Priežiūros skyriaus bendradarbiavimas su LAR ir Lietuvos advokatūra, kompetentingomis valstybės institucijomis (LR VRM ir LR FM) ir įstaigomis (Registrų centru ir VMI) ir kitais suinteresuotais asmenimis (pavyzdžiui, LBAA).

Išvados

Atlikus apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų sektoriaus analizę, daromos šios išvados:

1. Dėl atliekamų funkcijų pobūdžio apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai turi realias galimybes apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamų veiku, susijusių su pinigų plovimu ir neteisėta finansine veikla, o jų teikiamos paslaugos yra svarbios visai valstybės ekonomikai.

2. Nors apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai jau nuo 2004 m. sausio 1 d. yra įvardijami kaip įpareigotieji subjektai, privalantys įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, tačiau sektoriaus dalyvių kompetencija pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijoje yra nepakankama siekiant efektyviai užtikrinti atitinkamų priemonių įgyvendinimą, o tai dar labiau didina pinigų plovimo riziką.

3. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų veiklai Lietuvoje yra taikomi minimalūs reikalavimai, pabrėžiant ir tai, kad reikalavimas dėl veiklos registravimo apskritai įsigaliojo tik nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato jokių reikalavimų, susijusių paslaugų teikėjų faktine verslo vieta, profesinių žinių ir įgūdžių patikrinimu, o net ir atitiktis reikalavimams, nustatytiems dėl apskaitos ir mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių fizinių asmenų ar juridinių asmenų valdymo ar priežiūros organų narių arba tokių asmenų naudos gavėjų nebuvimo teistiems už atitinkamas nusikalstamas veikas, registruojant veiklą JAR ar VMI nėra tikrinamas, tokiu būdu paliekant galimybę nusikaltėliams ar jų bendrininkams tapti apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas individualiai teikiančiais asmenimis ar tokias paslaugas teikiančių juridinių asmenų naudos gavėjais ar vadovais.

4. Esamas teisinis apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų veiklos reglamentavimas nėra visiškai aiškus net pačioms priežiūros ir kitoms kompetentingoms institucijoms. PPTFPI ir FAĮ nuostatos ir jų tarpusavio suderinamumas kelia interpretavimo ir praktinio taikymo sunkumų.

5. Teisės aktuose nustatyta pareiga apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantiems subjektams apie vykdomą veiklą ar jos nutraukimą informuoti Registrų centrą ar VMI nesudarė galimybės tiksliai nustatyti minėto sektoriaus dydžio ir teisingai nustatyti pačių subjektų, kad visi subjektai, teikiantys apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas, būtų informavę Registrų centrą ar VMI, o tie subjektai, kurie pagal teikiamų paslaugų pobūdį, neturėjo pranešti apie veiklą, nebūtų patekę į prižiūrimųjų sąrašą.

6. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikia ir auditoriai, kurių priežiūrą dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo atlieka LAR, todėl dėl savo teikiamų paslaugų pobūdžio auditoriai patenka į dvejų institucijų (FNNT ir LAR) priežiūros apimtį.

7. Advokatai ir advokatų padėjėjai teikia konsultacijas mokesčių klausimais, tačiau Lietuvos advokatūra, kuri yra PPTFPI įgaliota advokatų ir advokatų padėjėjų priežiūros institucija, netvarko ir nekaupia duomenų apie kitas advokatų ir advokatų padėjėjų veiklas, todėl iškyla grėsmė, kad kai kurios advokatų ir jų padėjėjų teikiamos paslaugos, tokios kaip mokesčių konsultavimas, patika ar bendrovių steigimas ar administravimas, lieka neprižiūrimos.

8. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjai dažnai kartu teikia ir patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo ir (ar) nekilnojamojo turto agento (brokerio) paslaugas, todėl vertinant subjekto pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką, svarbu nustatyti visas teikiamas paslaugas ir jų keliamą riziką.

9. Atlikus apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų patikrinimus, nustatyta, kad visos tikrintos bendrovės, kurių patikrinimai buvo pabaigti, turi pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo trūkumų, iš kurių dauguma yra susiję su tinkamu kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu, o tai yra vienas iš svarbiausių aspektų kitų prevencijos priemonių visumoje. Tačiau atsižvelgiant į ganėtinai didelį apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančių subjektų skaičių, buvo atlikta per mažai patikrinimų, kad iš to būtų galima padaryti objektyvias išvadas apie pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo situaciją visame sektoriuje.

10. Absoliuti dauguma apskaitos ar mokesčių konsultavimo veiklą vykdančių subjektų neteikia FNNT informacijos, kurią privalo teikti pagal PPTFPI – pranešimų apie įtartinas pinigines operacijas, pranešimų apie grynujų pinigų operacijas, kurių suma lygi arba viršija 15 000 EUR, ir pranešimų apie paskirtus vadovaujančius asmenis, atsakingus už pinigų plovimo prevencijos įgyvendinimą ir bendradarbiavimą su FNNT.

11. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai dėl jų specialiųjų žinių ir profesinių įgūdžių sąmoningai, o dar dažniau ir patys to nežinodami, dalyvauja nusikalstamos veikos padaryme ir toks jų dalyvavimas apsunkina nusikalstamos veikos padarymui reikšmingų aplinkybių atskleidimą ir ją padariusių asmenų patraukimą baudžiamojon atsakomybėn.

12. Tiek antrojo NRV (2015–2018 m.), tiek trečiojo NRV (2019–2022 m.) rezultatai parodė, kad apskaitos specialistų ir mokesčių konsultantų veikla Lietuvoje kelia didelę pinigų plovimo riziką (buvo vertinama kartu su auditorių veikla kaip vienas sektorius) ir ši rizika, vadovaujantis atlikta sektoriaus analize, nesumažėjo. Trečiojo NRV nustatytą labai didelį pinigų plovimo rizikos grėsmės lygį pagrindžiančios išvados, susijusios su apskaitos specialistų ar mokesčių konsultantų panaudojimu (tiek žinant, tiek nežinant apie tokį panaudojimą) pinigų plovimui ar kitų nusikalstamų

veikų vykdymui, taip pat didelį šio sektoriaus pažeidžiamumo lygį patvirtinantys teiginiai apie apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų specifines profesines žinias ir veiklų pobūdį, nepakankamą pinigų plovimo prevencijos reikalavimų supratimą ir praktinius sunkumus taikyti šiuos reikalavimus, pasitvirtino ir šios analizės metu.

13. Apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų pinigų plovimo rizika išlieka didelė, kompetentingos institucijos, įskaitant FNTT, privalo imtis veiksmingų priemonių šiai rizikai sumažinti ir valdyti, turint omenyje, kad taip pat artėja ir Lietuvos vertinimas MONEYVAL.

14. Didelės apskaitos ar mokesčių konsultavimo sektoriaus pinigų plovimo rizikos pripažinimas, tinkamų riziką mažinančių priemonių pritaikymas ir paties sektoriaus subjektų, priežiūros ir kitų kompetentingų institucijų aktyvus įsitraukimas į procesą gali veiksmingai padėti šią riziką sumažinti ir valdyti.

15. Nuo 2026 m. apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiantys subjektai teiks FNTT informaciją, susijusią su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu. Minėta informacija bus pateikta ir apdorota naudojant „Strix AML“ platformą, kuri nustatys subjekto pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos profilį. Tokiu būdu bus įgyvendinamas rizika grindžiamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos požiūris, valdoma pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika ir FNTT veiksmai pirmiausia nukreipiami didžiausios rizikos atvejams šalinti, tuo pačiu įgyvendinant ir veiksmingą priežiūros išteklių paskirstymą.